

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำควบล้ำ และความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. คำควบล้ำ
3. การอ่านและการเขียน
4. กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD
5. แบบฝึกทักษะ
6. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้
7. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. ความเชื่อมั่นในตนเอง
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ
10. กรอบแนวคิดของการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์พระประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายและจุดเน้นให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการ

เรียนรู้ มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามหลักสูตรกำหนด นั้น มีข้อคำนึงถึงในการปฏิบัติ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 6-11) ดังนี้

1. ความสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ซึ่งเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิด ความเป็นเอกภาพของชาวไทย และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยเป็น เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถ ประกอบกิจกรรมงานการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็น เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ความรู้ความคิดกระบวนการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้าน วัฒนธรรม ประเพณีชีวิตทัศน์โลกทัศน์ และสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 1 - 2) และเพื่อ นำไปใช้ในชีวิตรจริง ซึ่งได้กำหนดสาระที่จะต้องเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1.1 การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่ อ่านเพื่อนำไป ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 การเขียน การเขียนสะกดตามอักษรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำ และ รูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่าง ๆ การ เขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.3 การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดง ความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการ ไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

1.4 หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

1.5 วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษา ข้อมูลตามแนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจ บทเห่ร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอด

ความรู้สึกนึกคิดค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความมั่งคั่งของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

2. คุณภาพของผู้เรียน

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้ว ต้องมีความรู้ความสามารถดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 3 - 7)

2.1 อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอและมีมารยาทในการอ่าน

2.2 มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการและมีมารยาทในการเขียน

2.3 เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำ หรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

2.4 สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

2.5 เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยาน และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

2.6 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ ได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหารจากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

2.7 พูดยุคแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดู โฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดยุคตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน พูดยุครายงานหรือประเด็นสั้นกว่าจากการฟัง การดู การสนทนา และพูด โน้มน้ำใจได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

2.8 เข้าใจความหมายของสำนวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้และเข้าใจชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทหรือยกทรงประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

2.9 เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้านร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

2.10 เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่าง ๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ชีวประวัติอัตชีวประวัติและประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการงาน

2.11 เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทหรือยกทรงประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

2.12 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญวิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.13 ตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู มีวิจารณ์ญาณในการเลือกเรื่องที่ฟังและดู วิเคราะห์วัตถุประสงค์ แนวคิด การใช้ภาษา ความน่าเชื่อถือของเรื่องที่ฟังและดู ประเมินสิ่งที่ฟังและดูแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต มีทักษะการพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง พูดยุคแสดงทรรศนะโต้แย้ง โน้มน้ำใจ และเสนอแนวคิดใหม่อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

2.14 เข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทย ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์ โคลง ร่าย และฉันท์ ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะและใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์หลักการ สร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทยและภาษาถิ่น วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.15 วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3. สารและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเมื่อจบการศึกษาระดับพื้นฐาน ได้กำหนดไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 12)

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษา ภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ
(กรมวิชาการ. 2552 : 10-54) ดังปรากฏในตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้สาระการอ่าน
มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา
ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง	การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่ประกอบด้วย
2. อธิบายความหมายของคำ ประโยค และสำนวนจากเรื่องที่อ่าน	คำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้น คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ
3. อ่านเรื่องสั้น ๆ ตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน	คำที่มีอักษรนำ คำประสม
4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน	อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน ประโยคที่มีสำนวนเป็นคำพังเพย สุภาษิต ปริศนา
5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ	คำทาย และเครื่องหมายวรรคตอน การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ
6. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น เรื่องสั้น ๆ
7. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	เรื่องเล่าจากประสบการณ์ นิทานชาดก
8. มีมารยาทในการอ่าน	บทความ บทโฆษณา งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน สารคดีและบันเทิงคดี

ตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน มารยาทในการอ่าน

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้สาระการเขียน
มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราว
ในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการค้นคว้า
อิสระอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด	1. การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบ
2. เขียนสื่อสาร โดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจนและเหมาะสม	2. การเขียนตัวอักษรไทย
3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	3. การเขียนสื่อสาร เช่น คำขวัญ คำแนะนำ
4. เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ	4. การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน
5. เขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา	5. การเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ จดหมาย คำสอน
6. เขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า	6. การเขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา
7. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	7. การเขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า
8. มีมารยาทในการเขียน	8. การเขียนเรื่องตามจินตนาการ
9. เขียนจดหมายกิจธุระ	9. มารยาทในการเขียน
10. เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็นและโต้แย้งอย่างมีเหตุผล	10. การเขียนจดหมายกิจธุระ
11. เขียนวิเคราะห์ วิจัย และแสดงความรู้ความคิดเห็น หรือโต้แย้งในเรื่องต่าง ๆ	จดหมายเชิญวิทยากร จดหมายขอความอนุเคราะห์ จดหมายแสดงความขอบคุณ

ตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
12. กรอกรูปแบบสมัครงานพร้อมเขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้และทักษะ	11. การเขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น และโต้แย้งในเรื่องต่าง ๆ
13. เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า และโครงการ	12. การเขียนวิเคราะห์ วิจัย และแสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือโต้แย้งจากสื่อต่าง ๆ เช่น บทโฆษณา บทความทางวิชาการ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ สาระการฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกใน โอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
1. จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู	การจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดูในชีวิตประจำวัน
2. พุจฉสรุปความจากการฟังและดู	การจับใจความ และการพูดแสดงความรู้ ความคิดในเรื่องที่ฟังและดู จากสื่อต่าง ๆ เช่น
3. พุจฉแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู	เรื่องเล่า บทความสั้น ๆ
4. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู	ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน โฆษณา
5. รายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา	สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องราวจากบทเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	การรายงาน เช่น การพูดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน การพูดลำดับเหตุการณ์ มารยาทในการฟัง การดู และการพูด

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ สาระหลักการใช้
ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและ
พลังของภาษามีปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
1. สงัดคำและบอกความหมายของคำในบริบทต่าง ๆ	คำในแม่ ก กา มาตราตัวสะกด
2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	การผันอักษร
3. ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ	คำพ้อง
4. แต่งประโยคได้ถูกต้องตามหลักภาษา	ชนิดของคำ ได้แก่
5. แต่งบทหรือกรองและคำขวัญ	คำนาม คำสรรพนาม
6. บอกความหมายของสำนวน	คำกริยา คำวิเศษณ์
7. เปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาถิ่นได้	คำควบกล้ำ การใช้พจนานุกรม ประโยคสามัญ ส่วนประกอบของประโยค ประโยค 2 ส่วน ประโยค 3 ส่วน กลอนสี่ คำขวัญ สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่น

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ สาระวรรณคดีและ
วรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็น
คุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	สาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
1. ระบุข้อคิดจากนิทานพื้นบ้านหรือนิทานคติ ธรรม	วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น นิทานพื้นบ้าน
2. อธิบายข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตจริง	นิทานคติธรรม เพลงพื้นบ้าน
3. ร้องเพลงพื้นบ้าน	วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและตามความ สนใจ
4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบท ร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	เพลงพื้นบ้าน บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ

5. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้บรรลุผล ผู้สอนจะต้องศึกษา
วิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุน
เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 25 - 26)

5.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง
แบบสำรวจ แบบโครงงานแบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบร่วมมือ เป็นต้น

5.2 ทดลองเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้น
รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ และนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น

ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

5.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

5.3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้ความรู้วิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีวางแผน ทิศวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีลักษณะโครงงาน เป็นเรื่องของการศึกษาค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบสมมติฐาน โดยอาศัยการศึกษาวเคราะห์ใช้ทักษะกระบวนการ

5.3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

5.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลายวิธีการหนึ่งคือ การใช้คำถาม การตั้งคำถาม การตั้งคำถามโดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูดและวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานของตนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรมอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้า การทำโครงงาน เช่น กิจกรรมการอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้า การทำโครงงาน นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบความอดทน ความเพียรพยายามนอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

5.3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษา ทั้งการฟังการพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียนและชุมชนเช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการการประกวดอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

5.3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญ และมีพลังกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

5.3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบันการจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณาวิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผลมีกรนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดทำเสนอความเข้าใจ การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

5.3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษาวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

6. การวัดผลและประเมินผลภาษาไทย การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษาเป็นงานที่ต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษา ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยจำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษาเพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 28 - 31) ดังนี้

6.1 ทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียนมีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านั้นจะบูรณาการกันในการเรียนการสอนจะไม่แยกฝึกทักษะทีละอย่างจะต้องฝึกทักษะไปพร้อมกันทุกทักษะ และทักษะทางภาษาด้านหนึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาด้านอื่น ๆ

6.2 ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาพร้อมกับการพัฒนาความคิด เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษามีประมวลคำมากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดด้วย ขณะเดียวกันการเรียนภาษาจะเรียนร่วมกับผู้อื่นมีการติดต่อสื่อสาร ใช้ภาษาในการติดต่อกับเพื่อนจึงเป็นการฝึกทักษะทางสังคมด้วยเมื่อผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการ ในห้องเรียนและในชุมชน จะทำให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาและได้ฝึกทักษะทางสังคมในสถานการณ์จริง

6.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วยการฝึกการใช้ภาษา มิใช่เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้องเรียนรู้ไวยากรณ์หรือหลักภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกฝนการเขียน และพัฒนาทักษะทางภาษาของตน

6.4 ภาษากับวัฒนธรรมเป็นความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญและให้ความเคารพและให้เห็นคุณค่าของเชื้อชาติ จดกิจกรรมภูมิหลังของภาษาและการใช้ภาษาถิ่นของผู้เรียน และสามารถเรียนภาษาไทยด้วยความสุข

6.5 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการแสวงหาความรู้ ใช้ภาษาในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบข้อทดสอบดังนั้นครูทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาใดก็ตามจะต้องใช้ภาษาไทยที่เป็นแบบแผนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ตลอดจนต้องตรวจสอบและสอนการใช้ภาษาแก่ผู้เรียนด้วยเสมอ ดังนั้นผู้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยจะต้องยึดหลักการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง นั่นคือจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องการวัดสิ่งใด ทักษะใดจะวัดและประเมินผลจาก

ส่วนไหนใช้เครื่องมือชนิดใดและสรุปผลหรือประเมินผลการเรียนรู้จากการวัดอย่างไร ซึ่งในการประเมินผลการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ เพราะเป้าหมายของการประเมินผลในชั้นเรียน คือ การได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนของผู้เรียน และข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการสอน แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าการประเมินผลจะต้องอยู่ในกระบวนการดำเนินงานมิใช่เหตุการณ์เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวแล้วสรุปผลการเรียนการสอนหรือประเมินผลตอนจบบทเรียนผู้สอนจะต้องประเมินผลการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้นบทเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน ประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน โดยประเมินอย่างสม่ำเสมอ ตลอดการสอนแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผลการประเมินจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนและระดับการเรียนรู้ของนักเรียนในกระบวนการประเมิน ผู้สอนต้องตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้าเพื่อรองรับทั้งการสอนและการประเมินต้องอธิบายกฎเกณฑ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนทราบแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายตามเกณฑ์ หรือใช้เกณฑ์ในการประเมินตนเอง

ประการที่ 2 การประเมินจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายการประเมินผลในชั้นเรียนที่ดีจะต้องได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การวัดเพียงครั้งเดียวจะได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเป็นข้อมูลของผู้เรียนเพียงเวลานั้นเท่านั้น การใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งที่ได้มาด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดและสภาพที่เป็นจริงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจโดยรวม เช่น การให้ระดับผลการเรียนหรือการเลื่อนระดับ ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 26 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากผลการประเมินด้วยวิธีการต่าง ๆ และสอดคล้องกับหลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นกัน

ประการที่ 3 การประเมินจะต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และยุติธรรมความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น เป็นคุณสมบัติสำคัญของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ความเที่ยงตรงของเครื่องมือเป็นผลจากการใช้เครื่องมือวัดที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัด เช่น ผู้สอนต้องการวัดความสามารถในการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องติดตามสังเกตการใช้แหล่งความรู้เพื่อการค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุด เพราะถือว่า

เป็นวิธีการ โดยอ้อมที่ไม่เที่ยงตรง และไม่สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้ เพียงพอ สำหรับคุณสมบัติด้านความเชื่อมั่นเชื่อถือได้ของข้อมูลนั้น หมายถึงความเชื่อถือได้ และความคงเส้นคงวาของผลการประเมินที่ได้ หากการประเมินผู้เรียนคนเดียวกันด้วยเครื่องมือเดียวกัน แต่ให้ผลการประเมินที่แตกต่างกัน คำถามที่จะถูกถามก็คือเครื่องมือมีความเชื่อถือได้เพียงใด การกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนจะช่วยให้ผลการประเมินมีความเชื่อถือได้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการประเมินโดยผู้ประเมินคนเดียวหรือหลายคนความยุติธรรม หมายถึง การให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสแสดงสิ่งที่เขารู้และสามารถทำได้กรณีผู้สอนประเมินสิ่งที่ไม่เคยสอน หรือใช้วิธีการประเมินที่ไม่สอดคล้องกับการสอน เช่น ตามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในขณะที่การจัดกิจกรรมการสอนเน้นการหาเหตุผล และการแก้ปัญหาถือเป็นการประเมินที่ไม่ยุติธรรม ความรู้สึกส่วนตัวของผู้สอนเกี่ยวกับผู้เรียน มีอิทธิพลต่อการประเมินผู้เรียน และสามารถนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมต่อผู้เรียนได้ซึ่งผู้สอนพึงระมัดระวังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ตนศึกษา กับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้การประยุกต์ใช้ความรู้กับการดำรงชีวิตประจำวันโดยง่ายการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนด้วยวิธีการที่สอดคล้องสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวจะทำให้สามารถประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำและยุติธรรม

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ มีพัฒนาการทางภาษาตามสมควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษาไทย สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารตามความคิดความเข้าใจ มีนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้ อย่างมีเหตุผลดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยจะต้องให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษา ทั้งในด้านการฟัง การพูดการอ่านและการเขียนให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย ให้แก่นักเรียนเพื่อพัฒนาความคิด ฝึก และประเมินผลให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และให้ได้ข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้

คำควบบกล้ำ

ความสำคัญของคำควบบกล้ำ

อักษรควบเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของภาษาไทย ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญต่อการออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบให้ถูกต้องชัดเจน แม้แต่คน

ที่อยู่ในวงการศึกษานี้ หรือบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่สำคัญของประเทศที่จะพูดตามสบาย ขาดความระมัดระวังในเรื่องการออกเสียงคำประเภทนี้เท่าที่ควร ซึ่งจะเป็นตัวอย่างแก่เยาวชนรุ่นหลังไม่ให้ความสำคัญต่อการออกเสียงคำไทยให้ถูกต้องด้วย จึงควรที่ครูผู้สอนจะได้สร้างความตระหนักให้นักเรียนเล็งเห็นความจำเป็นและความสำคัญของเรื่องการออกเสียง อ่าน และพูดคำที่ใช้อักษรควบให้ถูกต้อง

ความหมายของคำควบกล้ำ

จุฑามาศ ศรีวิสัย (2549 : 14) คำควบกล้ำ คือ คำที่ออกเสียงพยัญชนะต้นควบกับ ร ล ว โดยออกเสียงวรรณยุกต์ตามพยัญชนะตัวหน้า

ทองพูล มะธุฆา (2552 : 21) คำควบกล้ำ หรืออักษรควบ หมายถึง คำที่มีพยัญชนะต้นสองตัวโดยตัวหลัง คือ ร ล ว ประสมสระ พยัญชนะท้ายพยางค์แม่เดียวกัน

ประสงค์ ด้านพงษ์ (2553 : 62) คำควบกล้ำ หรืออักษรควบ หมายถึง คำที่มีพยัญชนะต้นสองตัวเรียงกัน พยัญชนะต้นตัวหลังเป็น ร ล ว ประสมสระเดียวกัน ออกเสียงคำควบกล้ำเป็นพยางค์เดียว โดยออกเสียงวรรณยุกต์ตามพยัญชนะตัวหน้า

สรุปได้ว่า คำควบกล้ำ หมายถึง คำที่มีพยัญชนะต้นสองตัวเรียงกัน ประสมสระเดียวกันและอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นทั้งสองตัวพร้อมกัน ออกเสียงควบหรือกล้ำกัน พยัญชนะตัวควบ คือตัวหลังที่เป็นเสียงกล้ำ มีเพียงสามตัว คือ ร ล ว

ชนิดของคำควบกล้ำ

ประสงค์ ด้านพงษ์ (2553 : 63) คำควบกล้ำ หรืออักษรควบ มี 2 ชนิด คือ คำควบกล้ำแท้ และคำควบกล้ำไม่แท้ คำควบกล้ำแท้จะออกเสียงพยัญชนะต้นควบกับ ร ล ว ประสมสระเดียวกันออกเสียงพร้อมกัน คำควบกล้ำไม่แท้ คือ คำที่มีพยัญชนะต้นควบกับตัว ร แต่ไม่ออกเสียง ร จะออกเสียงเฉพาะตัวหน้า หรือออกเสียงเป็นอย่างอื่น

ทองพูล มะธุฆา (2552 : 21) คำควบกล้ำ หรืออักษรควบ มี 2 ชนิด คือ คำควบกล้ำแท้ และคำควบกล้ำไม่แท้ คำควบกล้ำแท้ เป็นคำที่ประสมด้วยพยัญชนะตัวหลัง คือ ร ล ว เมื่ออ่านต้องอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นสองตัวพร้อม ๆ กัน ส่วนคำควบกล้ำไม่แท้ เป็นคำที่มีพยัญชนะตัวหลังคือ ร ซึ่งมีวิธีอ่านอยู่สองวิธี คือ อ่านออกเสียงพยัญชนะต้นตัวหน้าเพียงตัวเดียว และคำที่เขียนด้วย ทร จะเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียง ข

สรุปได้ว่า คำควบกล้ำ มี 2 ชนิด คือ คำควบกล้ำแท้ กับคำควบกล้ำไม่แท้ คำควบกล้ำแท้ คือ คำที่มี ร ล ว เป็นพยัญชนะต้นตัวที่ สองเมื่อประสมสระเดียวกันออกเสียงตัวควบกล้ำพร้อมกัน ส่วนคำควบกล้ำไม่แท้ คือ คำที่มีพยัญชนะต้นสองตัว พยัญชนะตัวที่สองคือ ร

เมื่อประสมสระเดียวกัน จะออกเสียงพยัญชนะตัวแรกที่มากวแทนั้น ไม่ออกเสียง ร คำที่มี ท
ควบกับ ร บางคำจะออกเป็นเสียง ซ

คำควบกล้ำในภาษาไทยนี้เท่านั้นที่มีหลักฐานปรากฏอยู่ มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจาก
ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง พบว่ามีตัวควบกล้ำอยู่ เช่น ในน้ำมีปลา ไครไคร้ค้ำค้ำค้ำ ที่ปาก
ประตูมีกระดิ่งแขวน ไพร่ฟ้าหน้าใส เป็นต้น

ในหนังสือนิติสารสาธกของพระยาศรีสุนทรโวหาร (พระศรีสุนทรโวหาร. 2504
นิติสารสาธก : ไม่ปรากฏเลขหน้า ; อ้างถึงใน จุฑามาศ ศรีวิสัย. 2549 : 15) กล่าวถึงคำที่ใช้
อักษร ร ล ว ควบกล้ำว่า มีเสียงควบกับ ร ล ว รวม 21 เสียง เรียกว่า อักษรประโยค ซึ่งมี 7
หมวด คือ

1. ก กร กล กว
2. จ จร จล จว
3. ต ตร ตล ตว
4. ป พร ปล ปว
5. ค คร คล คว
6. ท ตร ทล ทว
7. พ พร พล พว

อักษร 7 หมวดนี้ ปัจจุบันยังมีใช้อยู่ ได้แก่ เสียง กร ขร คร ตร พร พล ชล คล ปล
พล ผล กว ขว คว

การอ่านและการเขียน

การอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549 : 118-121) ได้ให้ความหมายของการอ่านดังนี้
การอ่านมีหลายความหมาย ขึ้นอยู่กับผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องว่าจะให้ความหมายอย่างไร โดย
แบ่งความหมายของการอ่านไว้ หลายส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของกระบวนการ หมายถึง ลำดับขั้นที่เกี่ยวข้อง
กับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสารที่ผู้อ่าน
สามารถบอกความหมายได้

2. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ หมายถึง การสอนอ่านเพื่อให้เข้าใจหลักจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย จัดสื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก

3. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ หมายถึง การสอนอ่านจะต้องเข้าใจเสียงฐานที่เกิดเสียงของพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เข้าใจหลักภาษาและการใช้ภาษา เพื่อนำหลักการเหล่านั้น มาสอนอ่านและเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง

4. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการศึกษา หมายถึง การนำหลักจิตวิทยามาใช้ทางการศึกษา เช่น ความพร้อมของการอ่าน ความสนใจ แรงจูงใจ การเสริมแรง และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพิจารณาการจัดกิจกรรมการอ่าน

5. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาด้านการจำและการลืม หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถจดจำเรื่องและเก็บไว้ในสมอง ถ้ามีโอกาสเล่าให้ผู้อื่นฟังก็สามารถเล่าได้ถูกต้อง แต่การที่ผู้อ่านจะจำข้อความที่อ่านได้ก็จะต้องเข้าใจความหมายของคำ รู้หน้าที่ของคำ อีกทั้งสามารถแยกพยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ออกจากกันได้ อีกประการหนึ่งผู้อ่านจะจำเรื่องได้มากหรือน้อยยังขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้อ่านที่มีต่อเรื่องนั้นด้วย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2550 : 4) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ การเข้าใจถ้อยคำ ประโยค ข้อความ และเรื่องราวที่อ่าน โดยสามารถอธิบายความหมายของคำ เล่าเรื่อง สรุปเรื่อง และบอกประเด็นสำคัญของเรื่องได้ถูกต้อง

สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์ (2551 : 29-88) ได้ศึกษาไว้ว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด เรื่องราวที่อ่านไปใช้ประโยชน์ได้ ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน มีดังนี้

1. การอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ ได้แก่ การอ่านหนังสือจากประเภทตำราทางวิชาการสารคดีทางวิชาการ การวิจัยประเภทต่าง ๆ
2. การอ่านเพื่อแสวงหาความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ การอ่านจากหนังสือประเภทสารคดีท่องเที่ยว นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล
3. การอ่านเพื่อแสวงหาข่าวสารความคิด ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภท บทวิจารณ์ รายงานต่าง ๆ เอกสาร วารสาร สื่ออื่น ๆ

4. การอ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางแต่ละครั้ง ได้แก่ การอ่านที่ไม่ได้เจาะจง แต่เป็นการอ่านเป็นบางครั้งบางคราวในเรื่องที่คนสนใจ เช่น การอ่านประกาศ การอ่านโฆษณาต่าง ๆ

5. การอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

6. การอ่านเพื่อปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ เช่น หนังสือการฝึกการพูด การประกอบอาหาร การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ

วรรณิ โสภประยูร (2553 : 128) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำความหมายนั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์ได้

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์และเครื่องสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่สายตา โดยแปลออกเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิด ความรู้ความเข้าใจระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน และผู้อ่านสามารถนำความหมายนั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์ได้

2. ความสำคัญของการอ่าน

วรรณิ โสภประยูร (2553 : 128-129) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เขียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รู้และมีความประสพการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านภารกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสพการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสพความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคมช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง ฯลฯ

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยายหรือการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลาจารึก ประวัติศาสตร์ วรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้ผู้อ่านรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

สรุป การอ่านมีความสำคัญสำหรับผู้เรียน สังคมและประเทศชาติหลายประการ กล่าวคือผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความคิดจากการอ่านมาเป็นประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านการสื่อสาร การค้นคว้าหาความรู้ สะสมความรู้ให้กับตนเอง การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ทำให้เป็นผู้รอบรู้ใช้ความรู้ที่ได้จากการอ่านมาเป็นกรอบในการประกอบอาชีพสิ่งสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้จะเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อีกต่อไป

3. จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านมีจุดมุ่งหมายหลายประการ และได้มีผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 62 - 63) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านเป็นกระบวนการซึ่งผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนาการตีความระหว่างการอ่าน ผู้อ่านจะต้องรู้หัวข้อเรื่อง รู้จุดประสงค์ของการอ่าน มีความรู้ทางภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในหนังสือที่อ่าน โดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นประสบการณ์ทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การอ่านแต่ละครั้งจะมีความมุ่งหมายแตกต่างกันออกไป ถ้าผู้อ่านตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งจะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพสูง

วรรณิ โสมประยูร (2553 : 134-135) ได้สรุปจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การตำรา อ่านบทความอ่านสารคดี

2. การอ่านเพื่อความบันเทิง เช่น อ่านนวนิยาย อ่านการ์ตูน อ่านวรรณคดี
3. การอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือประเภทชวนหัว
ต่าง ๆ

4. การอ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เช่น อ่านสารคดี อ่านประวัติศาสตร์
5. การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์จากข้อมูลที่ได้ เช่น การอ่านข่าว
6. การอ่านเพื่อหาประเด็นว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จ ส่วนใดเป็นของจริง เช่น การ
อ่านคำโฆษณาต่าง ๆ

7. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น อ่านบทความในวารสาร
8. การอ่านเพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง อ่านคำแนะนำ อ่านคู่มือการใช้เครื่อง
ไฟฟ้า

9. การอ่านเพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน มีน้ำเสียงเหมาะกับเนื้อเรื่องและ
เหมือนกับพูด เช่น อ่านบทละครต่าง ๆ

สรุป การอ่านมีความมุ่งหมายและประโยชน์หลายประการแล้วแต่จุดประสงค์
ของผู้อ่านแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีทั้งสิ้น ไม่ว่าจะอ่านด้วยความมุ่งหมายใดก็จะช่วยให้ผู้อ่านเกิด
ความรู้อย่างกว้างขวางขึ้น เข้าในปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมของมนุษย์และสังคม
สามารถเลือกถ้อยคำมาใช้ได้เหมาะสมตามโอกาส ช่วยผ่อนคลายความเครียด ตลอดจนส่งเสริม
การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. ประเภทของการอ่าน

นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของการอ่านไว้หลายอย่าง เช่น บาง
ท่านแยกประเภทของการอ่านว่ามี 2 ประเภท คือ การอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ บางท่าน
ก็บอกว่ามีประเภทเดียว คือ การอ่านในใจ ดังที่ วรรณิ โสภประยูร (2553 : 134) ได้วิเคราะห์
และจัดหมวดหมู่ของการอ่านออกเป็นหลายประเภท เช่น

1. แบ่งประเภทของการอ่านโดยคำนึงถึงเสียงเป็นหลักแยกได้เป็น 2

ประเภท

- 1.1 การอ่านออกเสียง (Oral Reading) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบคือ
  - 1.1.1 การอ่านร้อยแก้ว
  - 1.1.2 การอ่านร้อยกรอง
  - 1.1.3 การอ่านทำนองเสนาะ
- 1.2 การอ่านในใจ (Silent Reading) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 7 แบบ ได้แก่

- 1.2.1 การอ่านแบบค้นคว้าหาความรู้ เช่น อ่านตำรา
- 1.2.2 การอ่านแบบจับใจความสำคัญ
- 1.2.3 การอ่านแบบหารายละเอียดทุกตอน เช่น อ่านประวัติศาสตร์
- อ่านลำดับเหตุการณ์
- 1.2.4 การอ่านแบบหารายละเอียดทุกคำเพื่อการปฏิบัติ เช่น อ่านคู่มือ
เครื่องใช้ไฟฟ้า อ่านวิธีประกอบอาหาร
- 1.2.5 การอ่านแบบวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อหาเหตุผล เช่น อ่านข่าว
เหตุการณ์สำคัญ
- 1.2.6 การอ่านแบบไตร่ตรองโดยใช้วิจารณ์ญาณเพื่อหาข้อเท็จจริง
ข้อดี ข้อเสีย สำหรับเลือกแนวทางปฏิบัติ เช่น อ่านโฆษณา
- 1.2.7 การอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อสังเกตและจดจำ เช่น อ่านชื่อสถานที่
ต่าง ๆ เมื่อเวลานั่งรถผ่านไป

2. การแบ่งประเภทการอ่าน โดยยึดสื่อที่นำมาใช้อ่านจะแยกได้เป็น 3

ประเภท

- 2.1 อ่านนิทาน
- 2.2 อ่านสารคดี เพื่อศึกษาหาความรู้
- 2.3 อ่านวิธีการ เพื่อเข้าใจการปฏิบัติหรือกระบวนการ

3. วิธีการสอนอ่านมีหลากหลายวิธี แต่ละวิธีก็มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

3.1 วิธีสอนอ่านแบบแจกลูก เป็นการสอนอ่านแบบแจกพยัญชนะและสระ เช่น กะ กา กิ กึ กือ กู ฎ ฯลฯ และ กา ขา ตา พา หา งา มา ลา รวมทั้งการผันวรรณยุกต์ที่แยกตามอักษรสูง กลาง ต่ำ เช่น กา ก่า ก้า ก๊า ก๋า เป็นต้น

3.2 วิธีสอนอ่านแบบสะกดคำ ซึ่งก็เป็นวิธีสอนอ่านแบบแจกลูกประสมคำนั่นเอง เช่น “กิน” ก็เป็น กอ - อ - กิ - กิ - นอ - กิน เป็นต้น

3.3 วิธีสอนอ่านแบบเป็นคำเป็นประโยค ซึ่งเป็นการสอนอ่านแบบสมัยใหม่ นำนักเรียน อ่าน กา มา นา อา ตา มา รถไฟ จากนั้นจึงสอนความเป็นมาของคำนั้น ๆ ก็คือ สอนแจกลูกสะกดคำนั่นเอง

4. วิธีสอนอ่านแบบใช้แผนภูมิประกอบการณ์ เป็นการสอนอ่านโดยใช้แผนภูมิ ซึ่งอาจจะมีรูปภาพประกอบในแผนภูมิด้วย

การเขียน

1. ความหมายการเขียน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549 : 107) สรุปไว้ว่า การเขียน หมายถึง ชีตให้เป็นตัวหนังสือหรือเลข ชีตให้เป็นเส้นหรือรูปต่าง ๆ

ฐาปะนีย์ นาคทรพรพ (2552 : 57) ได้ให้ความหมายของการสอนเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาฝึกนานกว่าทักษะอื่น ๆ เริ่มตั้งแต่การคัดลายมือ การเขียนตัวหนังสือให้ถูกแบบ การสะกดตัวให้ถูกต้อง การถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นตัวหนังสือให้ผู้อื่นอ่านเข้าใจตลอดจนการเขียนถ้อยคำสำนวนให้สละสลวย ได้ประโยชน์ตรงตามจุดประสงค์

วรรณิ โสมประยูร (2553 : 146) ให้ความหมายของการเขียนว่าเป็นเครื่องมือการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตามหลักของภาษาศิลป์

จากความหมายของการเขียนดังกล่าว ทำให้มองเห็นความสำคัญของการเขียนว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนใช้การเขียนบันทึกความรู้ ทำแบบฝึกหัดและตอบข้อสอบ บุคคลทั่วไปใช้การเขียนเพื่อเขียนจดหมาย ทำสัญญา พิณยกรรม และคำประกันพ้อคำใช้การเขียนเพื่อการโฆษณาสินค้า ทำบัญชี ใบสั่งของ ใบเสร็จรับเงิน แพทย์ใช้การเขียนเพื่อจดบันทึกประวัติคนไข้ เขียนใบสั่งยาและอื่น ๆ นักวิชาการใช้การเขียนเพื่อเขียนบทความ หนังสือ รายงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้เพราะการเขียนเป็นทักษะที่ส่งออกตามหลักภาษาศิลป์ จากความหมายของการเขียนดังกล่าวทำให้มองเห็นความสำคัญของการเขียนว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

2. ความสำคัญของการเขียน

การเขียนมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมมากพอจะสรุปการเขียนไว้ดังนี้ (จามจุรี จำเมือง และคณะ. 2550 : 60)

2.1 เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและประสบการณ์ของตนออกเสนอต่อผู้อื่น

2.2 การเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลน่าสนใจ และเป็นประโยชน์ซึ่งตนเคยมีประสบการณ์มาก่อน

2.3 เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่คุณเขียนคิด เกิดรู้สึกประทับใจ
ในประสบการณ์ที่ผ่านมา

2.4 เป็นเครื่องมือการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ถ่ายทอดจากสมัยหนึ่ง
ไปสู่อีกสมัยหนึ่ง หรือจากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง

2.5 เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้เกือบทุกอย่าง
ต้องอาศัยการเขียนเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกทุกสิ่งที่ทำที่อ่านได้

2.6 เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ ตามความประสงค์ที่มนุษย์แต่ละคน
ปรารถนา เช่น เพื่อต้องการทำให้รู้เรื่องราว ทำให้รัก ฯลฯ

2.7 เป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญาของผู้เขียน ทำให้รู้ถึงความสามารถของ
ผู้เขียนจากรรณกรรมหรืองานเขียนอื่น ๆ

2.8 เป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติ และเพิ่มฐานะทาง
เศรษฐกิจให้สูงขึ้นได้

2.9 เป็นการพัฒนาความสามารถ และบุคลิกส่วนบุคคลให้มีความเชื่อมั่นใน
ตนเองในการแสดงออกทางความรู้สึกและแนวความคิด

2.10 เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม

3. องค์ประกอบของการเขียน

การเขียนเป็นการสื่อสารที่มีองค์ประกอบใหญ่ 4 ประการ ดังนี้ (จามจุรี จำเมือง
และคณะ. 2550 : 60)

3.1 ผู้เขียน (ผู้ส่งสาร) ผู้เขียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ความคิดของผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดให้เกิดขึ้นนั้นขึ้น

3.2 ภาษา (สาร) ภาษาไทยมีการจำแนกคำสำหรับใช้ในกาลเทศะแตกต่างกัน
บุคคลมีฐานะต่างกัน จะใช้คำที่เหมือนกันย่อมไม่เหมาะสม เพราะคำคำเดียวจะใช้กับบุคคลทุก
ฐานะทุกโอกาส และทุกสถานที่ ย่อมไม่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย คนที่เลือกใช้คำได้ดั่งงามตาม
สภาพที่ควรจะเป็นนั้นนับว่าใช้คำที่สุภาพ โดยทั่วไปได้จำแนกภาษาไทยออกเป็น 3 ระดับ คือ
ภาษาปาก ภาษากึ่งแบบแผน และภาษาแบบแผน

3.3 เครื่องมือที่ทำให้เกิดสาร เช่น อักษร ดินสอ สมุด

3.4 ผู้อ่าน การเขียนโดยทั่วไปก็คือเขียนเพื่อให้ผู้อ่านงานเขียน มีเจตนาให้บุคคล

เฉพาะกลุ่มอ่าน เช่น เขียนให้เด็กอ่าน เขียนให้ผู้ปกครองอ่าน เขียนให้นักธุรกิจอ่าน การเขียน
 จำเป็น จึงต้องเลือกเนื้อหา วิธีเขียน รูปแบบการเขียนและจะต้องรู้จักใช้ภาษาให้แตกต่างกันตาม
 ลักษณะความสนใจและความต้องการของผู้อ่านหลักการและวิธีการสอนเขียน โดยที่การเขียน
 เป็นการฝึกทักษะประเภทหนึ่ง จึงจะต้องมีหลักการในการฝึกดังเช่นที่

จามจู้รี้ จำเมือง และคณะ (2550 : 61) เสนอขั้นตอนการฝึกทักษะการเขียน ดังนี้

1. **ขั้นความรู้** เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจว่าลำดับการ
 ปฏิบัติทักษะนั้นกระทำอย่างไร

2. **ขั้นลงมือปฏิบัติ** จนกระทั่งไม่มีความผิดพลาด

3. **ขั้นเพิ่มพูนความชำนาญ**จนถึงขั้นทำได้โดยอัตโนมัติ เป็นขั้นที่ทำได้

รวดเร็ว ถูกต้อง

การสอนทักษะเพื่อให้เกิดการมีทักษะตามขั้นตอนดังกล่าวควรทำดังนี้

1. **วิเคราะห์ทักษะ** โดยพิจารณาแยกแยะรายละเอียดของทักษะนั้นออกมาให้

ชัดเจน

2. **ตรวจสอบความสามารถเบื้องต้น**ที่เกี่ยวกับทักษะของนักเรียนว่ามีมาก

น้อยเพียงใด

3. **จัดการฝึกเรื่องต่าง ๆ** โดยเฉพาะต้องฝึกเรื่องที่นักเรียนยังทำไม่ได้ก่อน

4. **อธิบายและสาธิตทักษะ**ให้นักเรียนดูและสังเกต

5. **จัดให้เกิดการเรียนรู้ทักษะ** โดยกำหนดเวลาของการปฏิบัติให้ดี จะใช้เวลา
 แต่ละครั้งนานเพียงใด จะหยุดพักมากน้อยเพียงใด การฝึกจะแบ่งเป็นกี่ครั้ง และข้อสำคัญควร
 ให้รู้ผลของการปฏิบัติเพื่อนักเรียนจะได้แก้ไขได้ถูกต้อง

บรรณีย์ โสมประยูร (2553 : 148) ได้ให้ความสำคัญของหลักการเขียนไว้ 10
 ประการดังต่อไปนี้

1. **เพื่อคัดลายมือหรือเขียนให้ถูกต้องตามลักษณะตัวอักษร** ให้เป็นระเบียบ
 ชัดเจนและอ่านเข้าใจง่าย

2. **เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะการเขียน**ให้พัฒนาองกวมขึ้นตามควรแก่วัย

3. **เพื่อให้มีทักษะการเขียนสะกดคำถูกต้องตามอักษรวิธี** เขียนวรรคตอน

ถูกต้องและเขียนได้รวดเร็ว

4. เพื่อให้รู้จักเลือกภาษาเขียนที่ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
5. เพื่อให้สามารถรวบรวมและลำดับความคิด แล้วจดบันทึก สรุป และย่อใจความเรื่องให้อ่านหรือฟังได้
6. เพื่อถ่ายทอดให้มีจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความรู้สึกนึกคิดเป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายอย่างแจ่มแจ้ง
7. เพื่อให้สามารถสังเกต จดจำ และเลือกเฟ้นถ้อยคำ หรือสำนวนโวหารให้ถูกต้องตามหลักภาษา และสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ
8. เพื่อให้มีทักษะการเขียนประเภทต่าง ๆ และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
9. เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเขียนตามที่ตนเองสนใจ และมีความถนัด
10. เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเขียนว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้ และอื่น ๆ

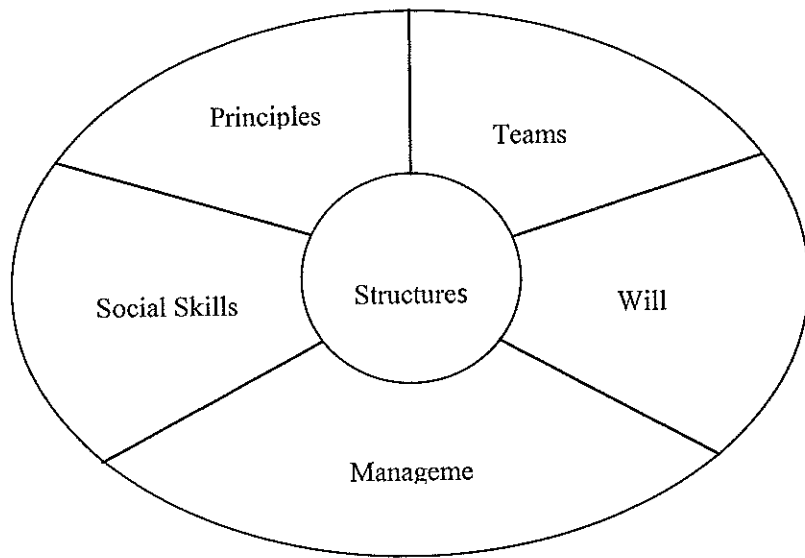
กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือเสนอไว้ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีหลักการ การเรียนแบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning)

1.1 แนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือ

เคแกน (Kagan) นักการศึกษาชาวสหรัฐ ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 ในสหรัฐอเมริกา รวมถึงหลายประเทศในเอเชียแนวคิดหลักที่จะนำไปสู่การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 6 ประการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวคิดหลักของการเรียนแบบร่วมมือ

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2543 : 54)

การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันมีความรับผิดชอบร่วมกัน

เคแกน (Kagan) ได้เสนอแนวคิดที่จะนำไปสู่การเรียนแบบร่วมมือ แบบโครงสร้างอย่างมีประสิทธิภาพมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทีมหรือกลุ่ม (Teams) หมายถึง การจัดกลุ่มผู้เรียนที่จะทำงานร่วมกัน กลุ่มที่จะเรียนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพควรเป็น ดังนี้

1.1 กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วย เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง ค่อนข้างต่ำ ชายและหญิงเท่า ๆ กัน ในบางกรณีการจัดกลุ่มโดยวิธีอื่น เช่น ในการศึกษาเรื่องลักษณะ เช่น การทำโครงการวิทยาศาสตร์ ควรจัดกลุ่มเด็กที่มีความสนใจเหมือนกันหรือจัดกลุ่มโดยวิธีสุ่มเมื่อต้องการทบทวนความรู้

1.2 จัดให้เด็กอยู่ในกลุ่มเดียวกันประมาณ 6 สัปดาห์ แล้วเปลี่ยนจัดกลุ่มใหม่

2. ความมุ่งมั่น (Will) หมายถึง ความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของเด็กที่จะร่วมงานกันเด็กจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้ต้องทำให้เกิดขึ้นและให้คงไว้โดยการทำกิจกรรมหลากหลาย โดยวิธีการต่อไปนี้

2.1 Teams Building การสร้างความมุ่งมั่นของทีมที่จะทำงานร่วมกัน

2.2 Class Building การสร้างความมุ่งมั่นของชั้นเรียนที่จะช่วยกัน

2.3 การจัดการ (Management) หมายถึง การจัดการให้กลุ่มทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งการจัดการของผู้เรียนภายในกลุ่ม ผู้สอนจะต้องมีการจัดการที่ดี เพื่อให้การทำงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ เช่น การควบคุมเวลา การกำหนดสัญญาให้ผู้เรียนหยุดทำกิจกรรม

2.4 ทักษะการทำงานร่วมกัน (Social skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกันมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รับฟังความเห็นของกันและกัน

2.5 หลักการพื้นฐาน 4 ประการ (Four Basic Principles) เป็นพื้นฐานของ Cooperative Learning ซึ่งจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ได้แก่

P = Positive Interdependence ผู้เรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อเราได้รับประโยชน์จากเพื่อน เพื่อนก็จะได้รับประโยชน์จากเรา ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของแต่ละบุคคล

I = Individual accountability ยอมรับว่าแต่ละคนในกลุ่มต่าง ๆ มีความสามารถและความสำคัญต่อกัน แต่ละคนมีส่วนให้การทำงานในกลุ่มสำเร็จ

E = Equal participation ทุกคนในกลุ่มต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในงานของกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

S = Simultaneous Interaction ทุกคนในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลาที่ทำงานในกลุ่ม

2.6 โครงสร้าง (Structures) หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะศึกษา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2543 : 55)

1.2 หลักการของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนการสอนแบบร่วมมือ พัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของจอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson. 1991 : 55-59) ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนควรร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขัน อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งด้านจิตใจและสติปัญญา เพราะการแข่งขันทำให้เกิดการแพ้ - ชนะ จอห์นสัน และจอห์นสัน ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ คือ

1. การเรียนต้องอาศัยพึ่งพากัน (Positive Interdependance) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

2. การเรียนรู้ที่ดีต้องหันหน้าเข้าหากันมีปฏิสัมพันธ์กัน (Face to Face Promotive Interaction) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ต่าง ๆ

3. การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม (Social Skill) โดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกัน

4. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) ที่ใช้ในการทำงาน

5. การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้ (Individual Accountability) หากผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้แบบร่วมมือกัน นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้นและยังสามารถช่วยพัฒนาทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาสดูฝึกฝนพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอีกมาก

1.3 ทฤษฎีพื้นฐานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

แนวคิดทางทฤษฎีทางการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่ได้ศึกษาแนวความคิดการสอนแบบ STAD มีความเห็นแตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานประสบการณ์และความเชื่อ ดังทฤษฎีต่อไปนี้

1. ทฤษฎีสนาม (Field Theory) เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) ได้เสนอแนวคิดของทฤษฎี สรุปได้ดังนี้

1.1 พฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม

1.2 โครงสร้างของกลุ่มเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน

กัน

1.3 การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม โดยเป็นปฏิสัมพันธ์ในรูปของการกระทำ (Act) ความรู้สึกและความคิด (Think)

1.4 องค์ประกอบต่าง ๆ ดังที่กล่าวจะก่อให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้งซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกภายในกลุ่ม

1.5 สมาชิกภายในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากัน และพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี

2. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory)

เบลล์ โฮมานส์ และไวท์ (Bele, Homans, & Whyte) ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้ไว้ว่า ในการทำกิจกรรมของกลุ่มจะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มดังกล่าว ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ทางด้านร่างกาย ทางด้านวาจา และทางอารมณ์ การเกิดปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มนี้จะก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกขึ้นในตัวบุคคล

3. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มีความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีนี้เมื่ออยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จะต้องอาศัยความสนใจ (Motivation Process) ซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือผลจากการทำงานกลุ่ม

4. ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Process)

อารี พันธมณี (2534 : 198 - 200) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญของการสร้างแรงจูงใจในกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

1. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเองด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่จะทำให้นักเรียนสนใจใคร่รู้ เพื่อให้เด็กค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง หัวข้อเหล่านั้นอาจเป็นเรื่องที่น่าสนใจ น่าสงสัย ไม่แน่ใจหรือเกิดความขัดแย้งก็ได้ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ จนกว่าจะแสวงหาความรู้มาตอบสนองความสนใจนั้นได้
2. การใช้วิธีการแปลกใหม่ ควรนำเสนอวิธีการแปลกใหม่เพื่อเร้าความสนใจโดยใช้วิธีการใหม่ ซึ่งนักเรียนไม่เคยคาดคิดหรือมีประสบการณ์มาก่อน เช่น ให้นักเรียนวางโครงการประเมินผลการสอนให้นักเรียนช่วยกันคิดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งแปลกไปกว่าที่เคยทำ จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น
3. เกมและการเล่นละคร การสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริงทั้งในการเล่นเกมนและการแสดงละคร ทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งความสัมพันธ์ให้กับผู้เรียน และช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
4. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย ครูควรตั้งรางวัลล่วงหน้าสำหรับงานที่นักเรียนทำเสร็จเพื่อยั่วยู่ให้มีความพยายามมากขึ้น หรือการให้รางวัลก่อนการเรียนรู้ก็ได้ เพื่อให้นักเรียนทราบผลการเรียนรู้ใหม่ ครูไม่ควรให้รางวัลเฉพาะผู้ชนะในการแข่งขันเท่านั้น แต่อาจให้รางวัลกับการแข่งขันกับตัวเอง

5. การชมเชยและการตำหนิ ทั้งการชมเชยและการตำหนิจะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยกันทั้งสองอย่าง โดยปกติแล้วการชมเชยจะมีผลดีว่าการตำหนิบ้างเล็กน้อย เด็กโตชอบการชมเชยมากกว่าการตำหนิ เด็กที่เรียนดีนั้นเมื่อถูกครูตำหนิจะมีความพยายามมากกว่าได้รับคำชมเชย

จากหลักการทฤษฎีแรงจูงใจ สนับสนุนการเรียนแบบร่วมมือสามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เนื่องจากการที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันกับสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดกำลังใจมากกว่าการแข่งขันการเรียนที่บั่นทอนแรงจูงใจ การให้รางวัล การชมเชย หรือการตำหนิจะเป็นแรงเสริมอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความพยายามในการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือ ทิสนา แจมมณี (2552 : 98) ให้ความหมายไว้ว่า วิธีการเรียนที่จัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4 ประกอบด้วย สมาชิกที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน หลังจากทีครูนำเสนอความรู้แก่นักเรียนทั้งชั้นแล้ว นักเรียนในแต่ละกลุ่ม หรือแต่ละทีมจะทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ปรึกษาหารือกัน ให้ความช่วยเหลือกัน ในด้านการเรียนเพื่อให้สมาชิกแต่ละคนของกลุ่ม มีความรู้ ความเข้าใจ ในบทเรียนมากขึ้น รวมทั้งต้องเตรียมสมาชิกในกลุ่มของตนให้พร้อมสำหรับการทดลองที่จะมีขึ้นหลังจบบทเรียนแต่ละบทเวลาเรียนนักเรียนจะร่วมมือกันศึกษาหาความรู้ แต่เวลาทดสอบนักเรียนจะต่างคนต่างทำ จะช่วยเหลือกันไม่ได้ ผลการทดสอบของนักเรียนจะพิจารณาออกเป็น 2 ระดับ กล่าวคือ พิจารณาเป็นรายบุคคลและเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้นในการเรียนการสอนแบบนี้ผู้เรียนต้องเข้าใจว่าการทำงานของตนนั้น ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ทุกคนมีส่วนเพิ่มหรือลดคะแนนของกลุ่ม นักเรียนที่เก่งจะพยายามช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อน ด้วยการอธิบาย แนะนำให้เข้าใจเรื่องที่เรียนเพื่อที่จะทำให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มดีขึ้น โดยครูมีรางวัลเป็นการเสริมแรง ด้วยการกล่าวชมเชย หรือการประกาศเกียรติคุณยกย่องชมเชยแก่นักเรียนทั้งกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล เมื่อสามารถทำคะแนนได้ตามหลักเกณฑ์ที่ครูได้กำหนด

การเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD (Student Teams and Achievement Division) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) พัฒนาขึ้นโดย สลาวิน (Robert E. Slavin) ผู้อำนวยการ โครงการศึกษาระดับประถมศึกษาศูนย์การวิจัย ประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์

สหรัฐอเมริกาและเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ สลาวิน ได้พัฒนาเทคนิคนี้ขึ้นเพื่อขจัดปัญหาทางการศึกษา มุ่งเน้นทักษะการคิด การเรียนที่เป็นระบบเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการเรียนเป็นกลุ่ม และเป็นวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน

การเรียนแบบร่วมมือ โดยเทคนิค STAD เป็นรูปแบบการเรียนที่ครบวงจรผู้เรียนรู้ได้โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การเรียนวิธีนี้แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 - 5 คน เน้นให้มีการแบ่งงานกันทำช่วยเหลือกัน ร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายในกลุ่มหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งในการจัดแบ่งกลุ่มอาจพิจารณาจากผลการเรียน หรือคะแนนการสอนในภาคเรียนที่ผ่านมา ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยเหลือกันในการทำงานในเนื้อหานั้น ๆ แต่ในการทดสอบซึ่งจะทำเมื่อเรียนจบเนื้อหานั้น ๆ แล้วจะเป็นการทดสอบรายบุคคลช่วยเหลือกันไม่ได้ คะแนนการสอบของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม มีการประกาศคะแนนของกลุ่มและถ้ากลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็จะมีรางวัลให้ด้วย และเมื่อเรียนครบ 5-6 สัปดาห์ แล้วผู้เรียนสามารถเปลี่ยนกลุ่มได้

การเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD จึงเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด เหตุผลซึ่งกันและกันได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ตลอดจนเพื่อที่จะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของผู้อื่น เสมือนงานของตนโดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ และความสำเร็จของกลุ่มในการเรียนแบบนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง มี 3 ประการ คือ

1. รางวัลของกลุ่ม ซึ่งได้รับเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลความรับผิดชอบรายบุคคล หมายถึง ความสำเร็จของกลุ่มนั้นจะขึ้นอยู่กับการศึกษาที่สมาชิกทุกคนเข้าใจในเนื้อหานั้น ๆ ดังนั้นสมาชิกทุกคนจะต้องช่วยกันอธิบายให้เข้าใจเพราะเมื่อมีการทดสอบสมาชิกจะต้องทำด้วยตนเองเป็นรายบุคคลโดยไม่มีผู้ช่วยเหลือแต่คะแนนที่ได้จากการสอบจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

3. โอกาสความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน หมายถึง สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะทำได้ดีที่สุด และประสบความสำเร็จอย่างเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นจากประสบการณ์ที่ทำงานร่วมกันมาจะช่วยพัฒนาสมาชิก ดังนั้นการช่วยเหลือของสมาชิกทุกคนจึงเป็นสิ่งที่มีความ

จุดประสงค์หลักของการใช้การเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD ก็เพื่อที่จะจูงใจผู้เรียนให้กระตือรือร้นกล้าแสดงออก และช่วยเหลือกันในการทำความเข้าใจเนื้อหานั้น ๆ

อย่างแท้จริง สลาวิน (Slavin, 1990 : 54) กล่าวเพิ่มเติมว่าเป็นวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่งานที่สุด และเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับครูในการเริ่มต้นใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียน

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD วัฒนาพร ระบุว่า (2541 : 40-44) ได้แนะนำไว้ ดังนี้ การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เป็นวิธีการที่เน้น ความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันในกลุ่มเป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้กับ ผู้เรียน และทำให้มองเห็นคุณค่าของการร่วมมือกันในการแสดงออกทางการเรียนรู้มากขึ้น เพราะจะทำให้นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ร่วมมือกันทำงานทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ ในสิ่งที่ทำและในการเรียนวิชาอื่น ได้ดียิ่งขึ้นด้วย

3. องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัย องค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้ ชูศรี สนิทประชากร (2534 : 47 - 48)

1. การพึ่งพาอาศัยกันและกัน เมื่อมีการจัดกลุ่มนักเรียนแล้วนักเรียนจะต้องแบ่ง หน้าที่กัน ทุกคนจะมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยรับรู้จุดมุ่งหมายของการเรียน เพื่อช่วยให้การ เรียนรู้นั้นประสบความสำเร็จด้วยดี การทำงานของกลุ่มมีลักษณะที่ต้องร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน อาจมีการแข่งขันข้อมูลหรืออุปกรณ์ที่นำมาประกอบการเรียนรู้ร่วมกันไม่มีใคร แยกตัวเรียนอย่างอิสระคนเดียว

2. การปฏิสัมพันธ์กันในระหว่างการทำงานกลุ่มที่สอน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD นักเรียนจะต้องทำงานประสานกันอย่างใกล้ชิดโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยน ความคิดซึ่งกันและกัน การสรุปเรื่อง การอธิบาย ขยายความในบทเรียนที่เรียนมาให้แก่เพื่อน สมาชิกในกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดีที่สุด ถูกต้องเหมาะสมที่สุด

3. การรับผิดชอบต่อกัน การจัดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD จะประสบความสำเร็จเมื่อนักเรียนที่เป็นสมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีความรู้ในเรื่องที่เรียนรู้อย่าง แท้จริง หรือได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มให้เรียนรู้ได้ทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้อง มีการทดสอบเพื่อประเมินว่าทุกคนรู้เรื่องหรือไม่ ซึ่งครูอาจใช้วิธีทดสอบโดยการสุ่มเรียกบุคคล ใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มให้เป็นผู้ตอบคำถามด้วยวิธีการนี้กลุ่มจะต้องช่วยกันในการเรียนรู้และ ช่วยกันทำงานมีความรับผิดชอบต่องานของตนเป็นพื้นฐาน จะต้องเข้าใจและรู้แจ้งในงานที่ตน รับผิดชอบอันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จของกลุ่มตามมา

4. การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย การแบ่งกลุ่มควรเป็นกลุ่มย่อย มีสมาชิก 4-5 คน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนี้จะฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการพูด การยอมรับความสามารถของผู้อื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการประเมินการทำงานของกลุ่มนักเรียนเพื่อให้กลุ่มสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระบวนการกลุ่ม นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องให้นักเรียนวิเคราะห์หว่ากลุ่มทำงานได้เพียงใด ทำอย่างไรการทำงานของกลุ่มจึงจะประสบความสำเร็จ เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยดี และถ้าไม่ดีเป็นเพราะพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มหรือการทำงานของกลุ่ม ยังมีสิ่งใดบกพร่องอยู่ ควรแก้ไขอะไรอย่างไรต่อไปในคราวหน้า

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ มีการพึ่งพากันและกันมีการปรึกษาหารือกัน มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำมีปฏิสัมพันธ์กันขณะปฏิบัติกิจกรรม และมีการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มเพื่อนำมาปรับปรุงผลงานให้มีประสิทธิภาพ

4. ขั้นตอนการสอน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

การสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีของสลาบิน (Slavin, 1990 : 54 - 62) โดยครูจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน มีระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำคละกันในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 ก่อนทำการสอนครูอธิบายวิธีสอนให้นักเรียนเข้าใจ แล้วดำเนินการสอนตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการสร้างความสนใจ และความพร้อมของนักเรียนในการเรียน โดยใช้การสนทนาซักถาม หรือทบทวนความรู้เดิม หรือการเล่นเกม

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูแจ้งประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน

3.1 จัดผู้เรียนกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน ให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถคละกัน คือ มีระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำคละกัน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 ซึ่งสมาชิกจะทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่วางแผนดำเนินงาน ควบคุมการทำงานให้เป็นระเบียบ รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

3.1.2 ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้เพิ่มเติมความคิด

3.1.3 ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3.1.4 ผู้กระตุ้นเตือน ทำหน้าที่ให้กำลังใจ และกระตุ้นเตือนเพื่อนในการทำงานให้ทันเวลา

3.2 นำเสนอบทเรียน โดยครูสอนความรู้ให้นักเรียนทั้งชั้น ประกอบกับสื่อการสอน ได้แก่ แผ่นใส ขว้างจากหนังสือพิมพ์ รูปภาพ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วขึ้น

3.3 นักเรียนทำงานกลุ่ม โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรัชญาหรือทำความเข้าใจ โดยศึกษาจากใบงานร่วมกับสมาชิกทุกคนจะต้องเรียนรู้เนื้อหาที่นั้น ๆ ให้เข้าใจ และช่วยกันทำงานตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

4. ขั้นสรุป ครูใช้วิธีสุ่มนักเรียนบางกลุ่มรายงานผลหรือซักถาม เพื่อสรุปความเข้าใจในการทำกิจกรรม

5. ขั้นวัดและประเมินผล

5.1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลการทำงานของกลุ่ม โดยใช้แบบสังเกต

5.2 ผู้เรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อจบบทเรียน คะแนนจากการทดสอบจะพิจารณาเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.2.1 คะแนนรายบุคคล ได้จากคะแนนดิบที่นักเรียนแต่ละคนทำได้

5.2.2 คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ได้จากการนำคะแนนรายบุคคลของสมาชิกในกลุ่มมารวมกันแล้วเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิก

5.3 ครูให้รางวัล กล่าวคำชมเชยกลุ่มที่ทำคะแนนได้ตามเกณฑ์ที่ครูกำหนด โดยสรุปขั้นตอนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นมีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นสรุป ขั้นวัดและประเมินผล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ปรับปรุงขั้นตอนการสอนดังกล่าว (ชานาญ คำชู. 2547 : 49) เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาธรรมวินัยแต่ยังคงหลักการสำคัญของการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม ขั้นทดสอบย่อย และขั้นให้รางวัล

5.4 การให้คะแนนในการเรียนแบบร่วมมือ STAD

การให้คะแนนในการเรียนแบบร่วมมือ (พระมหาบุญสวย เสวยะ. 2550 ; อ้างถึงใน Johnson, Johnson & Holubec. 1994 : 137 - 239) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยจากคะแนนของสมาชิกแต่ละคน (Averaging of Member's Individual Scores) คะแนนของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะต้องนำมารวมกัน และหาด้วยจำนวนของสมาชิกภายในกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกแต่ละคนจะได้รับค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นคะแนนของตนเองด้วย
2. คะแนนของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนทั้งหมดรวมกัน (Totaling Member's Individual Scores) คะแนนของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะถูกนำมารวมกัน และสมาชิกในกลุ่มทั้งหมดจะได้รับคะแนนนั้นเหมือนกันหมด
3. คะแนนของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานเพียงหนึ่งชิ้น (Group Score on a Single Product) ผลผลิตของงานกลุ่มเป็นงานเพียงชิ้นเดียว เช่น รายงาน เรียงความ หรือการสอบโดยงานนี้จะถูกประเมิน และสมาชิกทุกคนได้รับคะแนนเท่ากันหมด
4. การสุ่มงานของสมาชิกในกลุ่มมาเป็นคะแนน (Randomly Selecting One Member's Paper to Score) สมาชิกกลุ่มทุกคนทำงานของตนเองให้สมบูรณ์ และตรวจสอบจนแน่ใจ ครูจะส่งงานของใครคนใดคนหนึ่งในกลุ่มมาให้คะแนน และสมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้คะแนนเช่นเดียวกันกับที่สุ่ม
5. สุ่มเลือกข้อสอบของสมาชิกกลุ่มแล้วให้คะแนน (Randomly Selecting One Member's Exam to Score) สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบและรับรองว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนมา ดังนั้นคะแนนในการสอบจึงมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ครูสุ่มเลือกข้อสอบของนักเรียนมาหนึ่งคนแล้วตรวจให้คะแนน ดังนั้นสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะได้คะแนนนั้นเท่ากันหมด
6. คะแนนเดี่ยวบวกคะแนนพิเศษ ถ้าสมาชิกทุกคนทำได้ถึงเกณฑ์ (Individual Score Plus Bonus) สมาชิกของกลุ่มศึกษาบทเรียนร่วม และต้องแน่ใจว่าทุกคนได้รอบรู้ในสิ่งที่ได้เรียน หลังจากนั้นจะทดสอบเป็นรายบุคคลถ้ามีสมาชิกกลุ่มได้รับคะแนนมากกว่าเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ก็จะได้รับคะแนนพิเศษเพิ่มด้วย ตัวอย่าง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนพิเศษ

เกณฑ์ได้คะแนนพิเศษ	คะแนนเดี่ยว	คะแนนรวม
80 - 89 5 คะแนน	85	90
90 - 99 10 คะแนน	95	105
100 15 คะแนน	100	115

7. คะแนนเดี่ยวนวคะแนนพิเศษตามคนที่ได้ต่ำสุด (Bonus Points Based on Lowest Score) สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการทดสอบ สมาชิกในกลุ่มจะได้รับคะแนนพิเศษตามคนที่ได้ต่ำสุดในกลุ่ม ตัวอย่าง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนพิเศษ (คะแนนเดี่ยวนวคะแนนพิเศษตามคนที่ได้ต่ำสุด)

เกณฑ์ได้คะแนนพิเศษ	คะแนนเดี่ยว	คะแนนรวม
71 - 75 1 คะแนน	75	76
76 - 80 2 คะแนน	80	81
81 - 85 3 คะแนน	84	85
86 - 90 4 คะแนน	90	91
91 - 96 5 คะแนน	92	93
96 - 100 6 คะแนน	100	100

วิธีนี้เป็นวิธีการที่ส่งเสริมช่วยเหลือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในกลุ่ม เกณฑ์การได้คะแนนพิเศษอาจจะปรับได้เพื่อให้เหมาะกับกลุ่ม โดยขึ้นอยู่กับคะแนนของคนที่ได้ต่ำสุดเมื่อครั้งที่ผ่านมา

8. คะแนนเดี่ยวนวคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม (Individual Score Plus Group Average) สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวให้พร้อมในการสอบ เมื่อสอบแล้วนักเรียนจะได้รับคะแนนเป็นรายบุคคล คะแนนของสมาชิกในกลุ่มถูกนำมาเฉลี่ย และนำคะแนนเฉลี่ยนี้ไปรวมกับคะแนนเดี่ยวที่แต่ละคนทำได้ ตัวอย่าง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เกณฑ์การให้คะแนนพิเศษ (คะแนนเดี่ยวบวกคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม)

คะแนนเดี่ยว	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	คะแนนที่ได้รับ
66	79	145
89	79	168
75	79	154
87	79	166
รวม 317		

9. สมาชิกทุกคนได้รับคะแนนตามคนที่ได้ต่ำสุด (All Members Receive Lowest Score) สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการทดสอบเป็นรายบุคคล สมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้คะแนนตามคนที่ได้ต่ำสุด ตัวอย่างเช่น ถ้าสมาชิกกลุ่มได้คะแนนดังนี้ 82 , 88 , 89 และ 79 ดังนั้นสมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้รับคะแนนเป็น เป็นทุกคน 79

10. คะแนนเฉลี่ยบวกกับคะแนนทักษะความร่วมมือ (Average of Academic Score Plus Collaborative Skill Performance Score) นักเรียนจะได้รับการทดสอบและเฉลี่ยคะแนนสอบและบวกกับคะแนนทักษะความร่วมมือ ซึ่งได้ถูกสังเกตและบันทึกเอาไว้จึงจะได้เป็นคะแนนของแต่ละคน

11. คะแนนสอบและรางวัลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอบ (Dual Academic and Non Academic Rewards) สมาชิกทุกคนเตรียมตัวสำหรับการสอบ เมื่อทดสอบแล้วจะได้รับคะแนนของตนเองแล้วมาพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ซึ่งจะได้รับรางวัลจากคะแนนเฉลี่ยนั้น

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยความร่วมมือ ของสมาชิกในกลุ่มทุกคนในการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์มี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน รู้จักคิดวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าโดยใช้ระบบประชาธิปไตย จึงทำให้ผู้เรียนมีความสุข กับการเรียนการสอน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

5. ผลดีของการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสัน และคณะ (Johnson et al.,n.d. ; อ้างถึงใน ทิศนา เขมมณี. 2552 : 10-11) กล่าวถึง ผลดีของการเรียนแบบร่วมมือไว้ 3 ประการดังนี้

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater Efforts to Achieve) การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Long-Term Retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More Positive Relationships Among Students) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใส่ใจในผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่ม

3. มีสุขภาพจิตดีขึ้น (Greater Psychological Health) การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้น ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม และสามารถเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้นสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้น ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน

6. ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กลุ่มการเรียนรู้ที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมี 3 ประเภท คือ (Johnson, Johnson & Holubec. 1994 ; อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี. 2552 : 102-103)

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning Groups) กลุ่มประเภทนี้ ครูจัดขึ้นโดยการวางแผน จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นหลาย ๆ ชั่วโมง ติดต่อกัน หรือหลายสัปดาห์ติดต่อกัน จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning Groups) กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดยสอดแทรกอยู่ในการสอนปกติอื่น ๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจ หรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด

3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (Cooperative Base Groups) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่สมาชิกในกลุ่มมีประสบการณ์ทำงาน การเรียนรู้ร่วมกันมา นานจนกระทั่งเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มมีความผูกพัน ห่วงใย ช่วยเหลือกัน และกันอย่างต่อเนื่อง

การเรียนรู้แบบร่วมมือมักจะมีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำเป็นประจำ เช่น การเขียนรายงาน การเสนอผลงานกลุ่ม การตรวจผลงาน เป็นต้น ในการทำงานที่เป็นกิจวัตร ดังกล่าว ครูควรจัดระเบียบขั้นตอนการทำงาน หรือฝึกฝนให้ผู้เรียนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ เพื่อช่วยให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการที่ใช้ หรือดำเนินการ เป็นกิจวัตรในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้เรียกว่า “Cooperative Learning Scripts” ซึ่งหากสมาชิก กลุ่มปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจะเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญในที่สุด

7. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอน

ครูสามารถนำหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือไปจัดการเรียนการสอนของตนได้ โดยพยายามจัดกลุ่มการเรียนรู้ให้มีองค์ประกอบให้ครบใช้ประการ ดังกล่าวข้างต้นและเทคนิควิธีการต่าง ๆ 5 ในการช่วยให้องค์ประกอบทั้ง 5 สัมฤทธิ์ผลโดยทั่วไป การวางแผนบทเรียน และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ (Johnson, Johnson & Holubec. 1994 ; อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี. 2552 : 103 - 106)

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนทั้งทางด้านความรู้ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ

1.2 กำหนดขนาดของกลุ่ม กลุ่มควรมีขนาดเล็ก ประมาณ 3-5 คน

1.3 กำหนดองค์ประกอบของกลุ่ม หมายถึง การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มซึ่งอาจทำ โดยการสุ่มหรือการเลือกให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วย สมาชิกที่คละกันในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น

1.4 กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ครูควรมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ทุกคน และบทบาทหน้าที่นั้น ๆ จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงานอัน เป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ครูควรจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้อยู่ในลักษณะที่จะต้องพึ่งพา อาศัย และเกื้อกูลกัน บทบาทหน้าที่ในการทำงานเพื่อการเรียนรู้มีจำนวนมาก เช่น บทบาท ผู้นำกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ เลขานุการ ผู้เสนอผลงาน ผู้ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

1.5 จัดสถานที่ให้เหมาะในการทำงาน และการมีปฏิสัมพันธ์กัน ครูจำเป็นต้อง คิดออกแบบการจัดห้องเรียน หรือสถานที่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ให้เอื้อ และสะดวกต่อการทำงาน ของกลุ่ม

1.6 จัดสาระ วัสดุ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนทำวิเคราะห์สาระงาน หรือวัสดุที่จะ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และจัดแบ่งสาระ หรืองานในลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนใน การ ช่วยกลุ่ม และพึ่งพากันในการเรียนรู้

2. ด้านการสอน

ครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

2.1 อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม ครูควรอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน เหตุผลในการดำเนินการต่าง ๆ รายละเอียดของงาน และขั้นตอนในการทำงาน

2.2 อธิบายเกณฑ์การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่า ความสำเร็จของงานอยู่ตรงไหน งานที่คาดหวังจะมีลักษณะอย่างไร เกณฑ์ที่จะใช้ในการวัด ความสำเร็จของงานคืออะไร

2.3 อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการของการพึ่งพาและเกื้อกูลกัน ครูควร อธิบายกฎเกณฑ์ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่ และระบบการให้รางวัล หรือประโยชน์ที่กลุ่ม จะได้รับในการร่วมมือกันเรียนรู้

2.4 อธิบายวิธีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม

2.5 อธิบายถึงความสำคัญ และวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบ ต่อ หน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย เช่น การสุ่มเรียกชื่อผู้เสนอผลงาน การทดสอบ การตรวจสอบงาน เป็นต้น

2.6 ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง หากครูชี้แจงผู้เรียนให้ได้อย่างชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียน รู้ความคาดหวังที่มีต่อตน และจะ พยายามแสดงพฤติกรรมนั้น

3. ด้านการควบคุมกำกับและการช่วยเหลือกลุ่ม

3.1 ดูแลให้สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

3.2 สังเกตการณ์การทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่าสมาชิกกลุ่มมี ความ เข้าใจในงาน หรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิก ให้ข้อมูลป้อนกลับให้แรงเสริม และบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ของกลุ่ม

3.3 เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน และการทำงาน เมื่อพบว่ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือ ครูสามารถเข้าไปชี้แจง สอนซ้ำ หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ

4. ด้านการประเมินผล และวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้

4.1 ประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

4.2 วิเคราะห์กระบวนการทำงาน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสเรียนรู้ที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

5. เทคนิคการเรียนรู้โดยการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย นักการศึกษาและนักจิตวิทยาพยายามดัดแปลงรูปแบบการสอนต่าง ๆ ให้สอดคล้องเนื้อหาสาระในแต่ละวิชา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เทคนิคที่นำมาใช้ในการเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีด้วยกัน วัฒนาพร ระวังบุทช์. 2541 : 40-44 ได้แนะนำไว้ ดังนี้

1. การเรียนแบบร่วมมือแบบสะสมความรู้ (Jigsaw) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้น เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เทคนิคนี้ใช้กันมาก ในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำราเรียน เช่น สังคมศึกษา ภาษาไทย ชั้นตอน ของกิจกรรมประกอบด้วย

1.1 ครูแบ่งเนื้อหาที่เรียนออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม

1.2 จัดกลุ่มผู้เรียนให้มีความสามารถละกัน เรียกว่า กลุ่มบ้าน (Home Group) แล้วมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนศึกษาค้นคว้าหัวข้อที่ต่างกัน

1.3 ผู้เรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่มมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงานและศึกษาร่วมกันในหัวข้อดังกล่าวเรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group)

1.4 สมาชิกแต่ละคนออกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปกลุ่มเดิมของตนผลัดกันอธิบายเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ตนศึกษาให้เพื่อนฟังจนครบทุกหัวข้อ

1.5 ครูทดสอบเนื้อหาที่ศึกษาแล้วให้คะแนนรายบุคคล

2. การเรียนแบบร่วมมือแบบสะสมความรู้ 2 (Jigsaw) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นจากเทคนิคเดิม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนช่วยกันพึ่งพากัน ในกลุ่มมากขึ้น กระบวนการของการเรียนแบบร่วมมือแบบสะสมความรู้ เหมือนเดิม ทุกประการเพียงแต่ 2

ครูจะนำคะแนนทุกคนในกลุ่มมารวมกัน เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้ ในช่วงของการประเมินผล คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุดจะติดประกาศไว้ในป้ายประกาศ หน้าห้อง

3. การเรียนแบบร่วมมือโดยการแข่งขันเป็นกลุ่ม (Teams Games -Tournaments หรือ TGT) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนจุดประสงค์ที่ต้องการให้กลุ่มศึกษา ประเด็น หรือปัญหาที่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว หรือคำตอบที่ถูกต้องที่ชัดเจน เช่น การคำนวณทางคณิตศาสตร์ การใช้ภาษา ภูมิศาสตร์และทักษะการใช้แผนที่ และความคิด รวบรวมทางวิทยาศาสตร์ ขั้นตอนของกิจกรรมประกอบด้วย

3.1 ครูนำเสนอบทเรียนหรือข้อความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน โดยอาจนำเสนอด้วยสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ หรือใช้การอภิปรายทั้งห้องเรียน โดยครูเป็นผู้ดำเนินการ

3.2 แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยจัดให้ความสามารถและเพศ แต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิก 5-4 คน กลุ่มเหล่านี้จะศึกษาบททวนเนื้อหาข้อความรู้ที่ครูนำเสนอสมาชิกที่มีความสามารถสูงกว่าจะช่วยเหลือสมาชิกที่มีความสามารถน้อยกว่า เพื่อเตรียมกลุ่ม สำหรับแข่งขันในช่วงท้ายสัปดาห์ หรือท้ายบทเรียน

3.3 จัดการแข่งขัน โดยจัด โต๊ะแข่งขัน และทีมแข่งขันที่มีตัวแทนของแต่ละกลุ่มที่มีความสามารถใกล้เคียงกันมาร่วมแข่งขันกันตามรูปแบบ และกติกาที่กำหนดข้อคำถามที่ใช้ในการแข่งขันจะเป็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนมาแล้วและมีการฝึกฝนเตรียมพร้อมในกลุ่มมาแล้ว ควรให้ทุกโต๊ะแข่งขันพร้อมกัน

3.4 ให้ค่าคะแนนการแข่งขัน โดยให้จัดลำดับคะแนน ผลการแข่งขันในแต่ละโต๊ะแล้วผู้เล่นจะกลับเข้ากลุ่มเดิม (Study Group) ของตน

3.5 นำคะแนนการแข่งขันของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของทีม ทีมที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุดจะได้รับรางวัล

4. การเรียนแบบร่วมมือ (Student Teams and Achievement Division หรือ STAD) เทคนิคนี้ได้พัฒนาเพิ่มเติมจากเทคนิค TGT แต่จะการใช้ทดสอบรายบุคคลแทน การแข่งขันมีขั้นตอนกิจกรรม ดังนี้

4.1 ครูนำเสนอประเด็น หรือเนื้อหาใหม่ โดยอาจนำเสนอด้วยสื่อที่น่าสนใจ ใช้การสอนโดยตรงหรือตั้งประเด็นให้ผู้เรียนอภิปราย จัดผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ คน 5-4 ให้สมาชิกมีความสามารถคละกันมีทั้งความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ

4.2 แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาบททวนเนื้อหาที่ครูนำเสนอจนเข้าใจ

4.3 ผู้เรียนในกลุ่มทุกคนทำแบบทดสอบ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ

ในเนื้อหาที่เรียน

4.4 ตรวจสอบคำตอบของผู้เรียน นำคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่มมารวมกัน เป็นคะแนนกลุ่ม

4.5 กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุดจะได้รับคำชมเชย โดยอาจติดประกาศไว้ที่บอร์ดหรือป้ายของห้องเรียน

5. การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล (Team Assisted Individualization หรือ TAI) กิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมากกว่าการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่ม เหมาะสำหรับการสอนคณิตศาสตร์ การจัดกลุ่มของผู้เรียนจะคล้ายกับเทคนิค STAD หรือ TGT แต่ในเทคนิคนี้ผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้และทำงานตามระดับความสามารถของตน เมื่อทำงานในส่วนของตนเสร็จแล้วจึงจะไปจับคู่หรือเข้ากลุ่มทำงาน ขั้นตอนของกิจกรรมประกอบด้วย

5.1 จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แบบละความสามารถกลุ่มละ คน 4-2

5.2 ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้วหรือศึกษา ประเด็นเนื้อหาใหม่ โดยการ/หรือถามตอบ อภิปราย สรุปข้อความรู้

5.3 ผู้เรียนแต่ละคนทำใบงานที่ 1 แล้วจับคู่กันภายในกลุ่มของตนเพื่อแลกเปลี่ยนกันตรวจใบงานที่ 1 เพื่อความถูกต้อง อธิบายข้อสงสัย และคู่คิดผลของคู่ตนเอง หากคู่เรียนผู้ใดทำใบงานได้ถูกต้องร้อยละ 75 ขึ้นไป ให้ผู้เรียนทั้งคู่ทำใบงานชุดที่ 2 แต่หากคนใดคนหนึ่ง หรือทั้งคู่ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 75 ให้ผู้เรียนทั้งคู่ทำใบงานชุดที่ 4 หรือจนกว่าจะทำได้ถูกต้องร้อยละ 75 ขึ้นไปจึงจะผ่านได้

5.4 ผู้เรียนทุกคนทำการทดสอบ

5.5 นำคะแนนผลการสอบของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่มหรือใช้คะแนนเฉลี่ย

5.6 กลุ่มที่ได้รับคะแนนสูงสุดได้รับรางวัลหรือติดประกาศชมเชย

6. การเรียนแบบร่วมมือแบบศึกษาภายในกลุ่ม (Group Investigation หรือ GI) เป็นเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือที่สำคัญอีกเทคนิคหนึ่ง เป็นการจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อเตรียมการทำงานที่ครูกำหนดหมาย ก่อนใช้เทคนิคนี้ครูควรฝึกทักษะการสื่อสาร ทักษะสังคมให้แก่ผู้เรียนก่อน เทคนิคนี้เหมาะสำหรับการสืบค้นความรู้ หรือแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบในประเด็น หรือหัวข้อที่สนใจ เช่น การเรียนในวิชาชีววิทยา หรือสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการเรียน ประกอบด้วย

6.1 ครูและผู้เรียนร่วมอภิปราย ทบทวนเนื้อหาหรือประเด็นที่กำหนด

6.2 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ความสะดวกสามารถกลุ่มละ คน 4-2

6.3 แบ่งเรื่องที่จะศึกษาเป็นหัวข้อย่อย แต่ละหัวข้อจะเป็นใบงานที่ 1,2,3

เป็นต้น

6.4 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกทำหนึ่งหัวข้อ ใบงานเพียงใบเดียว โดยให้นักเรียนที่อ่อนในกลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาก่อน หรืออาจจะให้ผู้เรียนในกลุ่มแบ่งกันหาคำตอบตามใบงานแล้วนำคำตอบทั้งหมดมารวมกันเป็นคำตอบที่สมบูรณ์

6.5 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องจากใบงานที่ศึกษาจนเป็นที่เข้าใจของทุกคนในกลุ่ม

6.6 ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลการศึกษา โดยเริ่มจากกลุ่มที่ทำใบงานใบที่ 1 จนถึงใบงานสุดท้ายแล้วชมเชยกลุ่มที่ทำงานถูกต้องที่สุด

7. การเรียนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ด้วยกัน (Learning Together หรือ LT) วิธีกรนี้เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการสอนวิชาที่มีโจทย์ปัญหา การคำนวณหรือการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

7.1 ครูและนักเรียนอภิปราย สรุปเนื้อหาที่เรียนในคาบที่แล้ว

7.2 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มความสามารถกัน กลุ่มละ 4-5 คน

7.3 ครูแจกใบงานกลุ่มละ 1 แผ่น

7.4 แบ่งหน้าที่ของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่ม

7.5 แต่ละกลุ่มส่งกระดาษคำตอบเพียงแผ่นเดียว แต่ละกลุ่มส่งงาน 1 ชิ้น ผลงานที่เสร็จแล้วเป็นผลงานที่ทุกคนยอมรับ ซึ่งทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากัน

7.6 ดิิดประกาศชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด

8. การเรียนแบบร่วมมือแบบอภิปรายกลุ่ม (Number Heads Together) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ ขั้นตอนของการเรียนประกอบด้วย

8.1 เตรียมประเด็นปัญหา ข้อคำถามที่จะให้ผู้เรียนศึกษา /

8.2 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ประกอบด้วยผู้เรียนเก่งหนึ่งคน ปาน คน 4 กลางสองคน และผู้ที่ยังอ่อนหนึ่งคน แต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว

8.3 ถามคำถามมอบหมายงานให้/ทำ

8.4 ให้ผู้เรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยจนมั่นใจว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจ

คำตอบ

8.5 ครูถามคำถามในประเด็นที่กำหนด โดยเรียกหมายเลขประจำตัวคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตอบ

8.6 ให้คำชมเชยกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากที่สุด ผู้เรียนทุกคนตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามที่ตนและกลุ่มร่วมกันศึกษา ชักถามทำความเข้าใจข้อคำถามจนกระจ่างชัดเจน

9. การเรียนแบบร่วมมือแบบร่วมกลุ่ม (Co-Op Co-Op) เป็นเทคนิคที่เน้น การร่วมกันทำงาน โดยสมาชิกของกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดต่างกันได้แสดง บทบาทหน้าที่ที่ตนถนัดเต็มที่ ผู้เรียนเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับ การคิดระดับสูงทั้งการวิเคราะห์และสังเคราะห์ และเป็นวิธีการที่สามารถนำไปใช้สอนในวิชา ใดก็ได้ มีขั้นตอนกิจกรรม ดังนี้

9.1 กำหนดขอบข่ายหรือเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษา

9.2 ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกันอภิปราย เพื่อกำหนดประเด็น หรือหัวข้อที่จะศึกษา

9.3 กำหนดกลุ่มย่อย โดยให้สมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถละกันแต่ละกลุ่ม เลือกหัวข้อที่จะศึกษา

9.4 สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดหัวข้อย่อยแล้วแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ โดยให้สมาชิกแต่ละคนเลือกศึกษาหัวข้อย่อยคนละหนึ่งหัวข้อ

9.5 สมาชิกนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม อาจมีการทบทวนและปรับแต่ง ภาษาให้ผลงานกลุ่มที่ทำร่วมกันมีความสละสลวยต่อเนื่อง เตรียมผู้ที่จะนำเสนอผลงานกลุ่ม

9.6 นำผลงานกลุ่มเสนอต่อชั้นเรียน

9.7 ทุกกลุ่มช่วยกันประเมินผล โดยประเมินทั้งกระบวนการทำงานกลุ่มและผลงานกลุ่ม

9.8 การเรียนแบบร่วมมือแบบโปรแกรมร่วมมือในการอ่านและการเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) เป็นตัวอย่างแนวทาง การนำเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ไปใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษา ขั้นตอนกิจกรรม ประกอบด้วย

9.8.1 การสร้างกลุ่มการอ่าน โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนละ 8-18 คน ตามระดับความสามารถในการอ่าน

9.8.2 จัดกลุ่มย่อย โดยนักเรียนในแต่ละกลุ่มจะทำงานเป็นคู่ ๆ หรือ กลุ่มละ 3 คน ตามความเหมาะสม หลังจากนั้นนำกลุ่มย่อยที่สร้างขึ้นใหม่นี้ไปจับคู่กับกลุ่มย่อย จากกลุ่มอ่านกลุ่มอื่น แต่ละกลุ่มมีสมาชิกคละกัน ทั้งมีความสามารถในการอ่านสูง ปานกลาง และต่ำ

9.8.3 กิจกรรมการอ่านพื้นฐาน

9.8.4 การหาเพื่อนช่วยตรวจสอบ หลังจากนั้นทำกิจกรรมตามที่ครู มอบหมายสำเร็จ ผู้เรียนจะขอให้เพื่อนในกลุ่มเซ็นชื่อรับรองว่าเขาได้ทำกิจกรรมและเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนด

9.8.5 การทดสอบ หลังจากเรียนแต่ละครั้งจะมีการทดสอบย่อยโดยใช้ เวลาสั้น ๆ

10. การสอบอ่าน ในแต่ละสัปดาห์ครูจะสอนการอ่านแก่ผู้เรียนหนึ่งครั้ง โดย เน้นการสอนอ่านจับใจความ แล้วจะมอบหมายให้ผู้เรียนฝึกอ่านจับใจความ

11. การสอบเขียน ครูจะสอนหลักการเขียนในห้องเรียนขณะที่ผู้เรียน ยังทำงาน ในกลุ่มย่อย หลังจากเรียนในชั้นเรียน 3 ชั่วโมง ผู้เรียนจะเข้าร่วม โครงการ ฝึกปฏิบัติการเขียน โดยจะเขียนเรื่องที่ตนเองสนใจและชอบ

จากการศึกษารูปแบบการสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบต่าง ๆ มีทั้งข้อดี และข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนแบบร่วมมือแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (STAD) เหมาะสำหรับนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ป.4 เนื่องจาก เป็น รูปแบบการสอนที่เน้นความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด ค้นคว้า ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองเป็นการฝึกทักษะ ทางสังคมให้กับผู้เรียน และทำให้เห็นคุณค่าของการร่วมมือกัน ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน กับ การเรียน ไม่น่าเบื่อ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความสามารถคละกัน มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน สมาชิกใน กลุ่มต้องรับผิดชอบงานร่วมกัน มีการทบทวนเนื้อหาสาระเดิม การทดสอบย่อย เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีเจตคติต่อ วิชาภาษาไทยดียิ่งขึ้น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ ในการวิจัยครั้งนี้

8. บทบาทครูและนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือ

การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือครูและนักเรียนต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ ของตัวเอง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

8.1 บทบาทครู

สุพล วังสินธุ (2543 : 11-12) กล่าวได้ว่าบทบาทครูในการเรียนแบบร่วมมือ
ดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่ม 2-6 คนต่อกลุ่ม และโดยปกติประมาณ ลักษณะของ
กลุ่มที่ความสามารถในกลุ่มจะต้องมีทั้งผู้เรียนดี ปานกลาง และเรียนอ่อนปะปนกัน
2. อำนวยความสะดวกในการนั่งของสมาชิกเพื่อการทำงานร่วมกันที่มี
ประสิทธิภาพและการติดตามความก้าวหน้าของกลุ่ม
3. การชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจวิธีการ และกฎกติกาในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม
4. การสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน โดยให้มีการแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนให้ชัดเจน
5. การให้คำปรึกษาของทุกกลุ่มย่อย และการติดตามความก้าวหน้าใน การ
เรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม
6. การยกย่อง ให้รางวัล และการให้คำชมเชยเมื่อการทำงานในกลุ่มประสบ
ความสำเร็จ
7. การกำหนดเวลาในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

8.2 บทบาทของนักเรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 39 -40) ได้อธิบายบทบาทของนักเรียนในการเรียน
แบบร่วมมือ ดังนี้

1. ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และพัฒนาทักษะการสื่อความหมายในการทำ
กิจกรรมการเรียนแต่ละครั้ง สมาชิกคนหนึ่งจะทำหน้าที่ผู้ประสานงาน คนหนึ่งทำหน้าที่
เลขานุการกลุ่ม ส่วนสมาชิกที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมทีม สมาชิกทุกคนต้องได้รับมอบหมาย
หน้าที่รับผิดชอบ
2. ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกกลุ่มทุกคน
3. รับผิดชอบการเรียนของตนและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ผู้เรียนจะร่วมกันทำ
กิจกรรม กำหนดเป้าหมายของกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้และวัสดุอุปกรณ์ ให้กำลังใจซึ่งกัน และ
กัน ดูแลกันให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ และช่วยกันควบคุมเวลาในการทำงาน

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนการเรียนแบบร่วมมือ ครูและนักเรียน มี
บทบาทหน้าที่แตกต่างกัน แต่ครูและนักเรียนก็มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน กล่าวคือ ครูผู้สอน มี
บทบาทและหน้าที่อำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ตลอดจนสร้าง

แรงจูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนด้วย ส่วนนักเรียนก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มบรรลุเป้าหมาย และ ประสบผลสำเร็จ

แบบฝึกทักษะ

1. ความหมายของแบบฝึก

เบญจมาศ คุ่มทรัพย์ (2550 : 43) ได้สรุปความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกหัด หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนานไม่เกิดความเบื่อหน่าย

ทัศนวัลย์ เนียมบุบผา (2551 : 16) ได้กล่าวว่าแบบฝึก หมายถึง สื่อการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจช่วยเสริมสร้างทักษะด้วยการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551 : 134) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตน และส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

คำนึ่ง จันทะนันต์ (2553 : 27) สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนกระทำเพื่อฝึกทักษะและทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาระหว่างเรียนและในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

ดนอม ยนต์ชัย (2553 : 33) สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งสำหรับนักเรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดความชำนาญ และมีทักษะเพิ่มขึ้น

นภาพรณัฏ ทาโยธี (2554 : 59) สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการสอนประเภทหนึ่งสำหรับผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ และมีทักษะเพิ่มขึ้น

สรุปความหมายของแบบฝึกได้ว่า แบบฝึกหัด หรือชุดการสอนที่เป็นแบบฝึกที่ใช้เป็นตัวอย่างปัญหา หรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มมากขึ้น

2. ความสำคัญของแบบฝึกต่อการฝึก

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ คำว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ คล่องแคล่ว รวดเร็ว และถูกต้อง ทักษะจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้เรียนรู้ ๆ จนเกิดความชำนาญ ดังนั้นการสอนภาษาไทยเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้ดีนั้นครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทำซ้ำ ฝึกซ้ำอยู่เสมอจนเกิดความชำนาญ สามารถ ฟัง พูดอ่าน และเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็วและถูกต้อง เครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะได้ผลดีก็คือ แบบฝึก ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกไว้ดังนี้

ศศิธร สุทธิแพทย์ (2547 : 63) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกหัดไว้ว่า แบบฝึกเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ครูต้องให้แบบฝึกที่เหมาะสม เพื่อฝึกหลังจากที่ได้เรียนเนื้อหาจากบทเรียนไปแล้ว ให้มีความรู้กว้างขวาง จึงถือว่าแบบฝึกเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งครูสามารถนำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

เกศินี มีคุณ (2547 : 29) กล่าวว่า แบบฝึกมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการ และมีความชำนาญในเนื้อหา นั้น ๆ ช่วยให้ครูประสบความสำเร็จในการสอน

ชูจิต วรเชษฐ (2548 : 35-36) ได้สรุปความสำคัญของแบบฝึกไว้ ดังนี้ แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ฝึกทักษะเพิ่มเติมจากเนื้อหา โดยมีครูเป็นผู้แนะนำช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียน

นवलลอ รัตนพันธ์ศรี (2548 : 30) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน แบบฝึกสามารถดึงดูดความสนใจของเด็ก ช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนของเด็ก และเด็กสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาฝึก ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจการเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้น แบบฝึกจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนไม่น้อย ในการที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของ

ครู และการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และครูควรเป็นผู้สร้างแบบฝึกขึ้นเอง เพราะครูเป็นผู้รับรู้ปัญหาในการเรียนของเด็ก

สรุปได้ว่า แบบฝึกมีความสำคัญ คือ เป็นเครื่องมือเพื่อทบทวนความเข้าใจในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้ว และเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะเข้าใจมากขึ้นและมีความชำนาญแม่นยำในบทเรียนนั้น ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

3. ลักษณะแบบฝึกที่ดี

การฝึกหัดที่จะได้ประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ต้องมีแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ นักวิชาการหลายท่านได้รวบรวมลักษณะของแบบฝึกที่ดี และข้อเสนอแนะในการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

วิชัย เพ็ชรเรือง (2531 ; อ้างถึงใน ถาวร เทียงแก้ว. 2548 : 36) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของแบบฝึกไว้ว่า

1. แบบฝึกแต่ละแบบฝึกควรใช้หลักจิตวิทยาเข้าช่วย เช่น มีการสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้นที่จะกระทำการกิจกรรมนั้น ๆ และเมื่อจบการฝึกแต่ละครั้งควรมีการเสริมแรงให้เด็กทุกครั้ง เพื่อให้เด็กจะได้อยากทำการกิจกรรมอื่น ๆ ต่อ

2. การสร้างแบบฝึกแต่ละครั้ง ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย เพื่อเด็กจะได้เกิดความรู้สึกภูมิใจที่เป็นเจ้าของกิจกรรมและเต็มใจที่จะกระทำการกิจกรรมนั้น ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย

3. แบบฝึกควรฝึกสิ่งที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับตัวเด็ก มีความหมายต่อผู้ฝึกเพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิดของเด็กได้ง่ายขึ้น

4. คำสั่งหรือตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเข้าใจยาก ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเองได้ตามต้องการ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 112) อธิบายว่าลักษณะของแบบฝึกที่ดีมีดังนี้

1. เป็นสิ่งที่ผู้เรียนเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของผู้เรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การเข้าใจ

8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่ผู้เรียนที่ทำแบบฝึก
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน
12. ปลุกความสนใจหรือเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ

นภากาศ ทาโยธี (2554 : 61) สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีควรมีลักษณะ เนื้อหาตรงกับ จุดประสงค์ ครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหาเหมาะสมกับระดับวัย ทำท่ายความสามารถ ของผู้เรียน มีภาพประกอบและใช้เวลาเหมาะสม

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน เกี่ยวกับลักษณะของ แบบฝึกที่ดี สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้เกิด ความเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งระบบของวัยและระดับของชั้นเรียนและมีกิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่เสมอและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. หลักการสร้างแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกที่ดี จะต้องคำนึงถึงทฤษฎีและหลักจิตวิทยา สร้างให้สอดคล้อง ด้วย เพราะจะช่วยให้ได้แบบฝึกที่ดี เหมาะสมกับวัยนักเรียนมากขึ้นและเพื่อให้แบบฝึกทักษะมี ประโยชน์สำหรับเด็กอย่างแท้จริง

1. แบบฝึกควรมีหลายแบบเพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่เบื่อ
2. ควรเป็นแบบฝึกสั้น ๆ
3. ควรให้ฝึกในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน
4. ควรมีการประเมินผล และควรประเมินในขณะที่ฝึกเพื่อดูว่านักเรียนเกิดการ เรียนรู้หรือไม่
5. แบบฝึกต้องสอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กและลำดับขั้นของ การเรียน
6. แบบฝึกควรมีจุดมุ่งหมายแน่นอนว่าจะฝึกในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับ จุดมุ่งหมายที่วางไว้
7. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ถ้าสามารถแยกตาม ความสามารถ และจัดทำแบบฝึกเพื่อเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ยิ่งดี
8. ในแบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ

9. เนื้อหาในแต่ละแบบฝึกต้องให้เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของนักเรียน
วิชัย เพ็ชรเรือง (2531 ; อ้างถึงใน ถาวร เทียงแก้ว. 2548 : 38) ได้กล่าวถึงหลักใน
การจัดทำแบบฝึกว่า ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. แบบฝึกต้องมีเอกภาพและสมบูรณ์ในตัว
2. แบบฝึกเกิดจากความต้องการของผู้เรียนและสังคม
3. แบบฝึกต้องครอบคลุมเนื้อหาหลายวิชา โดยการบูรณาการ
4. แบบฝึกต้องใช้แนวความคิดใหม่ในการจัดกิจกรรม
5. แบบฝึกต้องสนองความสนใจใคร่รู้ และความสามารถของผู้เรียนและ
ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างเต็มที่
6. แบบฝึกต้องคำนึงถึงพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน
7. เน้นการแก้ปัญหา
8. ครูและนักเรียนได้มีโอกาสวางแผนร่วมมือกัน
9. แบบฝึกควรเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เป็นสิ่งที่มีความแปลกใหม่พอสมควร เป็นสิ่ง
ที่สามารถปรับและรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิดของเด็กได้

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2551 : 88-89) ได้สรุปหลักในการจัดทำชุดฝึก ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
2. เนื้อหาสาระและกิจกรรมการฝึก เหมาะสมกับวัยและความสามารถของ
ผู้เรียน
3. การวางโครงเรื่องและรูปแบบของการฝึก มีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องและ
เนื้อหาสาระของเรื่อง
4. แบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนอ่านเข้าใจ เรียนจากง่ายไป
หายาก มีแบบฝึกที่น่าสนใจ และท้าทายอยากให้ผู้เรียนอยากแสดงความสามารถ
5. มีความถูกต้อง ครูผู้สอนต้องพิจารณาตรวจสอบให้คืออย่างไม่มีข้อผิดพลาด
6. กำหนดเวลาที่ใช้แบบฝึกแต่ละตอนให้เหมาะสม

คำนึ่ง จันทะนันต์ (2553 : 34) สรุปได้ว่า หลักสำคัญในการสร้างแบบฝึกทักษะ คือ
ต้องกำหนดจุดประสงค์ที่ฝึกให้แน่นอนว่าจะฝึกเรื่องอะไร แล้วจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ ทั้งนี้ต้องสร้างชุดฝึกให้เหมาะสมกับวัยและระดับความสามารถของผู้เรียน
และแบบฝึกทักษะควรมีหลายรูปแบบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นได้อย่าง
กว้างขวาง

ถนอม ยนต์ชัย (2553 : 33) สรุปหลักการสร้างแบบฝึก ดังนี้

1. ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา
2. เนื้อหาต้องไม่ยากเกินไป
3. ควรเป็นสื่อที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
4. ควรมีหลาย ๆ รูปแบบ หลาย ๆ กิจกรรม

จากที่ได้ศึกษาหลักการสร้างแบบฝึก สรุปได้ว่า ในการสร้างแบบฝึกที่สำคัญนั้น ต้องยึดตัวผู้ทำแบบฝึกเป็นสำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน ว่าต้องการจะให้แบบฝึกเพื่อพัฒนาในด้านใด หลังจากนั้นต้องสร้างและใช้เนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย อยู่ภายใต้ขอบเขตของวุฒิภาวะของผู้ใช้หลากหลาย น่าสนใจและกำหนดเวลาที่ใช้ในการทำแบบฝึกได้เหมาะสม มีคำชี้แจงหรือคำสั่งและตัวอย่างให้ชัดเจน

5. ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก

นักการศึกษาและนักวิชาการ ได้อธิบายถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึก ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก (2538 : 145 - 146 ; อ้างถึงใน ปณิตญา บุญเสนาะ. 2551 : 41)

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึกหัด
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่นจะนำไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดฝึกประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา หรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในขั้นตอนที่ 2
5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม
6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่ออธิบายคำตอบ หรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่องการสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมเมื่อนำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกในแบบทดสอบ หรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ

9. ปรับปรุงแก้ไข

10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

6. ประโยชน์ของแบบฝึก

ชูจิต วรเชษฐ (2548 : 39) ได้กล่าวว่า ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ แบบฝึก จึงเป็นสื่อการเรียนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนภาษาไทย ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียน
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน
5. การให้นักเรียนทำแบบฝึก ช่วยให้เห็นจุดเด่นหรือจุดบกพร่องของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันเวลาที่
6. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงานและเวลาในการที่จะเตรียมการสร้างแบบฝึก นักเรียนก็มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2551 : 87-88) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย
2. ชุดฝึกเสริมทักษะช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่คงทน
3. ชุดการฝึกสามารถเป็นเครื่องมือในการวัดผลหลังจากที่ผู้เรียนเรียนจบบทเรียนในแต่ละครั้ง ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความรู้ความสามารถของตนเองได้
4. เป็นสื่อช่วยสอนบทเรียนหรือหนังสือเรียน
5. ชุดการฝึกเป็นรายบุคคล ผู้เรียนสามารถนำไปฝึกเมื่อไรก็ได้ ไม่จำกัดเวลา
6. ลดภาระของครูผู้สอน ไม่ต้องฝึกทบทวนความรู้ให้นักเรียนตลอดเวลา
7. เป็นการฝึกความรับผิดชอบของผู้เรียน

8. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

คำนี้ จันทะนันต์ (2553 : 29) สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะมีประโยชน์มาก นอกจากจะช่วยประหยัดแรงงาน ค่าใช้จ่ายและเวลาแล้ว ยังช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้บุคคลรู้จักประมวลความคิดลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และยังช่วยให้ผู้ที่ใช้แบบฝึกประสบผลสำเร็จอีกด้วย จากการศึกษาประโยชน์ของแบบฝึกข้างต้น สรุปได้ว่า แบบฝึกมีประโยชน์ต่อนักเรียนและครู ช่วยลดภาระของครู ประหยัดเวลา ช่วยให้ครูพบจุดเด่นจุดด้อยของนักเรียนแต่ละคน ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสุข สนุกสนาน เกิดความรู้จากการได้รับประสบการณ์ตรง ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีความเข้าใจในเนื้อหา ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่ฝึกได้เป็นอย่างดี

7. หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกเพื่อนำไปใช้ให้บรรลุผลตามที่ต้องการนั้น ผู้สร้างจะต้องศึกษาหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้สร้างแบบฝึกให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ใฝ่ใจและจูงใจในการเรียนรู้ เหมาะกับความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการของเด็ก

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแบบฝึกทักษะพอสรุปได้ดังนี้ (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์. 2538 : 65-82 ; อ้างถึงใน ปณิศา บุญเสนาะ. 2551 : 42)

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference)
2. ความพร้อม (Readiness)
3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning process)
4. การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful learning)
5. การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) การลงมือปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย
6. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of exercise) การฝึกทักษะซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะและเกิดความชำนาญ
7. กฎแห่งผล (Law of effect) หลังจากการฝึกทักษะครูต้องตรวจสอบผลงานของนักเรียนและให้ทราบผลการปฏิบัติงานโดยเร็ว

8. กฎของการใช้และไม่ได้ใช้ (Law of use and disuse) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนอยู่เสมอให้เกิดทักษะและมีการใช้อยู่เสมอ

9. แรงจูงใจ (Motivation) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ครูสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมจากง่ายไปหายาก การทำแบบฝึกทักษะสั้น ๆ จะช่วยให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายในการทำแบบฝึก

10. การเสริมกำลังใจ (Reinforcement) การเสริมกำลังใจให้กับนักเรียนมีหลายวิธี เช่นการใช้วาจากล่าวคำชมเชย การแสดงท่าทางให้เห็นว่าครูพอใจ การให้รางวัล หรือการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรม

จากหลักจิตวิทยาข้างต้น ทำให้ทราบว่าในการสร้างแบบฝึกที่ดีนั้น จะต้องคำนึงถึงจิตวิทยาเพื่อให้ได้แบบฝึกที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียนและยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจที่จะเรียนแบบฝึก ได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือกระทำด้วยตนเองและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

หลักในการฝึกปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงหลักในการใช้แบบฝึก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538 : 167 ; อ้างถึงใน ปนัดดา บุญเสนาะ. 2551 : 42) ไว้ดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรสอนให้ผู้เรียนเข้าใจเสียก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกที่ไม่เข้าใจความหมายอาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้การแนะนำที่ดี ถ้าฝึกทักษะผิด ๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไข
3. ช่วงเวลาการฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดเลือกแล้วเป็นอย่างดีจะมีประสิทธิภาพกว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งผู้เรียนจะเบื่อหน่าย ไม่สนใจ
4. กิจกรรมการฝึกควรจะมีหลากหลาย นอกจากแบบฝึกต่าง ๆ อาจใช้เกมปัญหาหรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง
5. การฝึกอย่างมีความมุ่งหมายจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก โดยอาจใช้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก

6. การฝึกความสัมพันธ์กับการมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาเหตุผลควบคู่ไปด้วย

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ คือ การวางแผนการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นแผนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนด้วยกิจกรรมหลากหลาย มีครูเป็นผู้แนะนำหรือจัดแนวการเรียนแก่นักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยข้อมูล และสังเคราะห์เป็นความรู้ของตนเอง นักเรียนจะอ่านหนังสือ จดบันทึก และควรจะได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนรู้จากวิทยากรท้องถิ่น จากสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วีดีทัศน์ เป็นต้น มีนักการศึกษาให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้หลายลักษณะ ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 213) ได้กล่าวไว้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คือ เป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

กัลยาณี บุญประสิทธิ์ (2551 : 26) ได้ให้ความหมายว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการหรือโครงการที่ครูวางแผนไว้ล่วงหน้าสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำเนื้อหาสาระที่จะต้องสอนตลอดปีมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายคาบหรือรายชั่วโมงมีส่วนสำคัญประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน การวัดและประเมินผล

สวัสดี สุขโสม (2551 : 32) ให้ความหมายว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการสอนอย่างมีระบบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า และเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้

ประทีนทิพย์ พรไชยยา (2552 : 29) ได้สรุปแผนจัดการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้นจากการวิเคราะห์หลักสูตร เป็นการเตรียมล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขวลิต ชูกำแพง (2553 : 94) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอน ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นอย่างเต็มศักยภาพ

พิสมัย บุญสอด (2553 : 31) แผนการเรียนรู้ คือ แผนการหรือโครงการที่ครูวางแผนไว้ล่วงหน้า สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำเนื้อหาสาระที่จะต้องสอนตลอดปี มาสร้างเป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำเนื้อหาสาระที่จะต้องสอนตลอดปี มาสร้างเป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนรายคาบหรือรายชั่วโมง มีส่วนสำคัญ ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

พิสมัย ลาภมาก (2553 : 54) ได้กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึงการจัดกิจกรรม และแนวดำเนินการที่จัดเตรียมไว้สำหรับการสอน เป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบและเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลผู้เรียน

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ การนำรายวิชาที่จะนำมาสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน การวัดผลและประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตรสภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับวิถีชีวิตจริงในห้องเรียน เป็นการเรียนการสอนที่เป็นระบบ เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเครื่องมือช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามจุดประสงค์ และหลักสูตร กำหนด

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

พิมพันธ์ เศษะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2551 : 32-33) ได้สรุปความสำคัญการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. จัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความหลากหลายของผู้เรียนแต่ละคน
2. ให้เป็นการบูรณาการเนื้อหาจากหลากหลายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ใช้หลากหลายวิธีสอน เทคนิคการสอน ให้เหมาะกับเนื้อหาและสภาพผู้เรียน
 4. ใช้หลากหลายแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ เป็นข้อมูลเพื่อ
 การสร้างความรู้

5. ใช้กิจกรรมพัฒนาปัญหาแก่ผู้เรียน อาทิ พัฒนาปัญหาทางภาษา ปัญหา
 ทางความคิด และคำนวณ ปัญหาทางศิลปะ ปัญหาทางดนตรี ปัญหาทางการเคลื่อนไหว และ
 ปัญหาทางอารมณ์ เป็นต้น

6. ใช้วิธีวัดผลอย่างหลากหลายวิธี เน้นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง
 สาลี รักษุทธิ์ (2544 : 78) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความ
 สำคัญ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ครุได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีวัดผลประเมินผล
 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการบูรณาการ กับวิชาอื่น

2. ทั้งในเรื่องทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรของท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ
 และสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นตลอดจนการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิชาอื่นด้วย

3. เป็นเครื่องมือของครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มีความ
 มั่นใจในการสอนมากขึ้นท่านจะเหมือนนักรบที่เดินลงสนามอย่างองอาจกล้าหาญ

4. ผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง เสนอแนะแก่นักเรียนที่
 เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเพื่อนครูที่สอนวิชาอื่น

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่สอนแทนได้

6. เป็นการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับ
 การฝึกฝนโดยเฉพาะ มีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพด้วย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553 : 204 - 205) ได้สรุปความสำคัญแผนการสอนจะช่วยให้การ
 เรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ดี ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ผู้สอนด้วยความมั่นใจเมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วย
 ความแคล่วคล่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่าง
 ไว้พร้อมแล้ว การสอนก็จะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์

2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอนสอนอย่างมี
 แผน มีเป้าหมาย และมีทิศทางในการสอน มิใช่สอนอย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้
 ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้การ
 เรียนการสอนมีคุณค่า

3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ในการวางแผนการสอน ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร ด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล ผู้สอนสอนตามแผนการสอน ย่อมทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามจุดหมายและทิศทางของหลักสูตร

4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผน

5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป

6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญเป็นการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนที่ได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตร และเตรียมสื่ออุปกรณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งทำให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และเป็นคู่มือสำหรับครูผู้สอนและครูที่สอนแทนนำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ

3. ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองซึ่งมีหลายรูปแบบแต่ครูผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่า ให้ใช้รูปแบบใด ถ้าโรงเรียนได้กำหนดรูปแบบไว้ จึงเลือกแบบที่ตนเองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้สรุปขั้นตอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. เลือกรูปแบบแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วมาพิจารณาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2. ตั้งชื่อแผนตามสาระการเรียนรู้

3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น

4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาคที่เลือกไว้เขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา โดยยึดหลักการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ของลินน์ มอริส (Lynn Morris) ที่ว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ต้อง

4.1 บรรยายจุดหมายปลายทาง ไม่ใช่วิธีการ

4.2 สะท้อนถึงทักษะต่าง ๆ ของทักษะที่ดี

4.3 ใช้คำกริยาที่เป็นรูปธรรมและใช้องค์ประกอบ 3 ส่วน ตามรูปแบบของ

โรเบิร์ต เมเจอร์ (Robert Mager) คือ

4.3.1 พฤติกรรม (Overall behavior)

4.3.2 สถานการณ์หรือเงื่อนไข (Important conditional)

4.3.3 เกณฑ์ (Criterion)

5. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้ว เฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับหัวข้อสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชา วิเคราะห์สาระการเรียนรู้เป็นรายละเอียดสำหรับนำไปจัดการเรียนรู้

6. สาระการเรียนรู้จะเป็นเนื้อหาใหม่ของมวลเนื้อหาที่กำหนดไว้ ที่จำเป็นต้องสอน

7. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายตามเนื้อหา นั้น ๆ

8. เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม

9. เลือกสื่ออุปกรณ์สำหรับใช้ประกอบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่เลือกมา เช่น รูปภาพ บัตรคำ วัสดุทัศน

10. จัดทำลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชา ตามจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิคและการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เข้าไว้แต่ละขั้นตอนด้วย

11. กำหนดการวัดผลประเมินผล โดยระบุวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนตามจุดประสงค์ย่อย/นำทาง และเกิดหลังการเรียนการสอนเมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวัดหลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น ปฏิบัติจริง การทดสอบความรู้การทำงานกลุ่ม

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545 : 49) กล่าวถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกรูปแบบแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วมาพิจารณาจัดทำเป็นแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

2. ตั้งชื่อแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของแผนนั้น ๆ

3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น และช่วงชั้นของหลักสูตรให้ชัดเจน

4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้อง และครอบคลุมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ แล้วลงมือเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา

5. การเลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้วตามข้อ 4 โดยนำเฉพาะจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและสาระการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชาของแผนนั้น

6. วิเคราะห์รายละเอียดของสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระที่จำเป็นต้องสอนให้ผู้เรียนเข้าใจและเป็นมวลเนื้อหาที่สำคัญหรือจำเป็นต่อการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

7. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหา นั้น ๆ

8. เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพของผู้เรียน

9. เลือกสื่อ อุปกรณ์การสอนที่จำเป็นสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผน เช่น รูปภาพ บัตรคำ วิดีทัศน์

10. กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการเรียนการสอนตามธรรมชาติวิทยาตามลำดับจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิควิธีการสอน กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่สอดคล้องกัน เพื่อเชื่อมโยงเข้าไว้ในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

11. กำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล โดยระบุเครื่องมือและวิธีการประเมินผลการเรียน ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนตามลำดับจุดประสงค์นำทางและที่เกิดขึ้นภายหลังการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตร

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2550 : 114-115) ได้สรุปขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า การเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นงานสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สอน เพราะเป็นการเตรียมการช่วยเหลือในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพในการเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้จัดการเรียนรู้ต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายและทิศทางของการจัดการเรียนรู้

2. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค (เฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน) สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะต้องเรียนโดยคำนึงถึงจุดเน้นของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

จำนวนเวลาที่จัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ วิชาและระดับชั้น ส่วนการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาคนั้น เป็นการระบุถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดจากการเรียนรู้ในแต่ละปี/ภาค

3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี/รายภาค เพื่อกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค กล่าวคือ เป็นเนื้อหาที่จะต้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

4. นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค และสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค มาพิจารณาเพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา

5. นำคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า หน่วยการเรียนรู้ เปรียบเสมือนบทเรียนบทหนึ่ง ๆ ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาหลายเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ การจัดทำหน่วยอาจใช้ลักษณะเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

6. นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายหน่วย

7. นำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายหน่วย มาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้

รายชั่วโมง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553 : 229) ได้ให้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร เกี่ยวกับสภาพของปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การจัดทำแผนการจัดการเรียน ซึ่งจะเริ่มจากการศึกษาหลักสูตร เอกสารที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมและตัวนักเรียน จึงดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ เมื่อเสร็จจากการนำแผนไปประกอบการจัดการเรียนรู้แล้ว ควรที่จะสรุปผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และนำเสนอข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ต่อไป

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีและถูกต้องควรที่จะกำหนด จุดประสงค์และกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรเป็นสำคัญ

4. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2550 : 126-127) ได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องช่วยให้การเรียนการจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักสูตร และแนวการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

2. นำไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ
3. เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระชับชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

ดังนี้

1. มีความสะดวกในการใช้
2. มีการตรวจสอบและพัฒนาแล้ว
3. เคยทดลองใช้มาแล้วหลายครั้ง
4. สามารถยืดหยุ่นได้
5. ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. ใช้สื่อการสอนหลาย ๆ อย่างที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหา
7. มีลักษณะบูรณาการและเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น
8. จัดและประเมินผลแบบอิงเกณฑ์
9. ประเมินตามสภาพที่แท้จริง

คำนึง จันทะนันต์ (2553 : 36) สรุปได้ว่า ลักษณะของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ต้องมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีหลายรูปแบบและควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่าให้ใช้รูปแบบใด โรงเรียนไม่กำหนดรูปแบบไว้จึงเลือกรูปแบบที่ตนเห็นว่าเหมาะสม สะดวกต่อการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553 : 228) ได้สรุปแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
2. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยผู้สอนต้องลดบทบาทจากผู้ออกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหา ให้ผู้เรียนคิด แก้ไขหรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ และสามารถนำกระบวนการไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

4. เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และผู้เรียน

5. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553 : 108 - 113) ได้เสนอรูปแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่นิยมใช้กันทั่วไปมี 3 รูปแบบใหญ่ คือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ รูปแบบนี้จะเรียงตามลำดับก่อนหลังโดยไม่ต้องตีตาราง รูปแบบนี้ให้ความสะดวกในการเขียน เพราะไม่ต้องตีตาราง แต่มีส่วนเสียคือยากต่อการดูให้สัมพันธ์กันในแต่ละหัวข้อ ดังตัวอย่าง เช่น

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2550 : 108 - 113) ตัวอย่างรูปแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่.....

หน่วยย่อยที่.....ชั้น.....

เรื่อง.....เวลาเรียน.....คาบ

1. สาระสำคัญ.....

2. จุดประสงค์การเรียนรู้⁺

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง[†]

2.2 จุดประสงค์นำทาง.....

3. สาระการเรียนรู้.....

4. สื่อการเรียนรู้.....

5. การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.1 ความพอประมาณ

5.2 ความมีเหตุผล

5.3 ความมีภูมิคุ้มกัน

5.4 เงื่อนไขความรู้

5.5 เจ็อนใจคุณธรรม

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 ขั้่นนำสู่บทเรียน

6.2 ขั้่นเสนอความรู้ใหม่ (จัดการเรียนรู้)

6.3 ขั้่นฝึกทักษะ (ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม)

6.4 ขั้่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ผู้เรียนเสนอผลงาน)

6.5 ขั้่นสรุปความรู้

7. การวัดและประเมินผล

8. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติมหลังจัดการเรียนรู้

จากการศึกษารูปแบบแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ วิมลรัตน์ สุนทรวิโรจน์ (2553 : 172 - 175) ดังตัวอย่าง

แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่.....

กลุ่มสาระ.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....

ชื่อแผน.....เวลา.....ชั่วโมง

สาระสำคัญ.....

มาตรฐานการเรียนรู้.....

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ....

สาระการเรียนรู้.....

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้่นนำเข้าสู่บทเรียน (10 นาที)

1.1.....

ขั้นที่ 2 ขั้่นแจ้งกระบวนการเรียนรู้ (5 นาที) แจ้งให้นักเรียนทราบถึงกิจกรรมในระหว่างเรียน
ดังนี้

2.1.....

ขั้นที่ 3 ขั้นเสนอความรู้ใหม่ (20 นาที)

3.1.....

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกทักษะ (30 นาที)

4.1 .....

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (30 นาที)

5.1 .....

ขั้นที่ 6 ขั้นสรุปความรู้ (10 นาที)

6.1.....

ขั้นที่ 7 ขั้นกิจกรรมเกม (10 นาที)

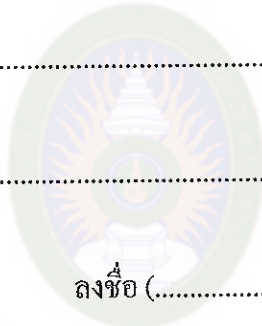
7.1.....

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ....

การวัดผลและประเมินผล

1. ....

ลงชื่อ (.....)

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

.....
.....

จากหลักการสำคัญเทคนิคคำแนะนำ ข้อบ่งชี้ ข้อควรสังเกตและข้อมูลอื่นที่ได้จาก
พื้นฐานงานวิจัยรวมถึงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้
โดยใช้กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ
สถานการณ์ใหม่ ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นตลอดเวลา

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คือ การนำรายวิชาที่จะนำมาสอนตลอดภาคเรียน
มาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน การวัดผลและประเมินผล
สำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้น
ของหลักสูตรสภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับวิถี

ชีวิตจริงในท้องถิ่น เป็นการเรียนการสอนที่เป็นระบบ เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเครื่องมือช่วย
ให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีครบถ้วนตามจุดประสงค์

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อารมณั เพชรชื่น (2527 : 46-47 ; อ้างถึงใน สมบูรณ์ ภูสนิท. 2551 : 39) ได้ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียนที่บ้านและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ แต่คนส่วนมากเข้าใจว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกิดจากการเรียนการสอนภายในโรงเรียนและมองในแง่ความรู้ความสามารถทางสมองเท่านั้น ความจริงแล้วความรู้สึก ค่านิยมและจริยธรรมต่าง ๆ ก็เป็นผลจากการฝึกสอน ซึ่งนับเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29-32 ; อ้างถึงใน สมบูรณ์ ภูสนิท. 2551 : 39) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าหมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือมวลประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพทางสมอง หลังจากเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ แล้วผู้เรียนมีความสามารถในวิชาที่เรียนมากขึ้นเพียงใด มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในวิชานั้น ๆ เพียงใด จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ตามแนวคิดของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ เป็นการตรวจสอบความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้อะไรบ้างและมีความสามารถด้านใด มากน้อยเพียงใด เช่น พฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินค่ามากขึ้นอยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นการวัด 2 องค์ประกอบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวิชาที่เรียน คือ

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เป็นผลงานปรากฏออกมา ให้ทำการสังเกตและวัดได้ เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา งานช่าง การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test) ซึ่งการประเมินผลจะพิจารณาที่วิธีปฏิบัติ (Procedure) และผลงานที่ปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา รวมถึงพฤติกรรม ความสามารถในด้านต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน มีวิธีการสอบวัด ได้ 2 ลักษณะ คือ

2.1 การสอบปากเปล่า การสอบแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการการดูแลเฉพาะอย่าง เช่น การสอบอ่านฟังเสียง การสอบสัมภาษณ์ ซึ่งต้องการการใช้ถ้อยคำในการตอบคำถาม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็น

2.2 การสอบแบบให้เขียนความ เป็นการสอบวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือตอบ ซึ่งมีการตอบอยู่ 2 รูปแบบ คือ

2.2.1 แบบไม่จำกัดคำตอบ ได้แก่ การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง

2.2.2 แบบจำกัดคำตอบ เป็นการสอบที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะให้ตอบหรือกำหนดคำตอบออกมาให้เลือก ซึ่งมีรูปแบบของคำถามคำตอบ 4 รูปแบบ คือ แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง แบบจับคู่ แบบเติมคำ และแบบเลือกตอบสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของความรู้ ความสามารถและทักษะที่นักเรียนได้จากการเรียนการสอนทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านสภาพแวดล้อมและแหล่งอื่น ๆ สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภัททิยธนี (2556 : 7) สรุปได้ว่า การวัดผลเป็นกระบวนการที่จะตรวจสอบคุณภาพของการเรียนการสอนว่าได้ช่วยให้แก่นักเรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่

2. ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภัททิยธนี (2544 : 73 ; อ้างถึงใน สมบูรณ์ ภูสนิท. 2551 : 40) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (Teacher Made Test) หมายถึงแบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอนจะไม่นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น เป็นแบบทดสอบที่ใช้กันทั่ว ๆ ไป ในโรงเรียน

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์เช่นเดียวกับกับแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพต่าง ๆ ของนักเรียนที่ต่างกลุ่มกัน เช่น เปรียบเทียบคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนแห่งหนึ่งกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ทั่วประเทศ (แบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติ) หรือกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ทั่วจังหวัด(แบบทดสอบมาตรฐานระดับจังหวัด) เป็นต้น

บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 56 - 57) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์ สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้ การรายงานผล การสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพ ความสามารถของบุคคลนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบจากแนวทางการแบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลของนักการศึกษาดังกล่าวอาจแบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน

3. กรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 58) ได้เสนอกรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น นิยมสร้างโดยยึดตามการจำแนกจุดประสงค์ทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยของบลูมและคณะ (Bloom and others) ที่จำแนกจุดประสงค์ทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย ออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)
3. การนำไปใช้ (Application)
4. การวิเคราะห์ (Analysis)
5. การสังเคราะห์ (Synthesis)
6. การประเมินค่า (Evaluation)

4. ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้น

สมนึก ภัททิยธนี (2556 : 73- 83) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้นเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ข้อสอบแบบความเรียงหรืออัตนัย (Subjective or Essay) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-false Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่มีตัวเลือก 2 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่ และมีความสามารถตรงกันข้ามเช่น ถูก - ผิด ใช่ - ไม่ใช่ จริง - ไม่จริง เหมือนกัน - ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ นั้นเพื่อให้มีใจความสมบูรณ์และถูกต้อง

4. แบบทดสอบแบบตอบสั้น ๆ (Short Answer Test) ข้อสอบแบบนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัด ได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบความเรียงหรืออัตนัย

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำหรือข้อความแยกออกเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวขึ้น) จะคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่ง ตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) ลักษณะทั่วไป คำถามแบบเลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตัวเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวงปกติ จะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณา แล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเดียวจากตัวลวงอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่ดี นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเผิน ๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมดแต่ความจริงมีน้ำหนักความถูกมากน้อยต่างกัน ดังนั้น การที่ครูผู้สอนจะเลือกออกข้อสอบประเภทใดนั้นต้องพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด ความเหมาะสมของแบบทดสอบกับเนื้อหา หรือจุดประสงค์ในการเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test)

5. หลักในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test)

สมนึก กัททิษณี (2544 : 82-97 ; อ้างถึงใน สมบูรณ์ ภูสนิท. 2551 : 42) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบไว้ ดังนี้

1. เขียนตอนนำให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ แล้วใส่เครื่องหมายปรัศนี ไม่ควรสร้างตอนนำให้เป็นแบบอ่านต่อความ เพราะทำให้คำถามไม่กระชับ เกิดปัญหาสองแง่ หรือข้อความไม่ต่อกัน หรือเกิดความสับสนในการคิดหาคำตอบ
2. เน้นเรื่องจะถามให้ชัดเจนและตรงจุดไม่คลุมเครือ เพื่อว่าผู้อ่านจะไม่เข้าใจไขว้เขว สามารถมุ่งความคิดในคำตอบ ไปถูกทิศทาง
3. ควรถามในเรื่องที่มีคุณค่าต่อการวัด หรือถามในสิ่งที่ดึงามมีประโยชน์ คำถามแบบเลือกตอบสามารถถามพฤติกรรมในสมองหลาย ๆ ด้าน ไม่ใช่ถามเฉพาะความจำ หรือความจริงตามตำรา แต่ต้องถามให้คิดหรือนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์ใหม่
4. หลีกเลี่ยงคำถามปฏิเสธ ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ควรขีดเส้นใต้คำปฏิเสธ แต่คำปฏิเสธซ้อนไม่ควรใช้อย่างยิ่ง เพราะปกติผู้เรียนจะยุ่งยากต่อการแปลความหมายของคำถาม และตอบคำถามที่ถามกลับ หรือปฏิเสธซ้อนคิดมากกว่าถูก
5. อย่าใช้คำฟุ่มเฟือยควรถามปัญหา โดยตรงสิ่งใดไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ได้ใช้เป็นเงื่อนไขในการคิด ก็ไม่ต้องนำมาเขียนไว้ในคำถาม จะช่วยให้คำถามรัดกุม ชัดเจนขึ้น
6. เขียนตัวเลือกให้เป็นเอกพจน์ หมายถึง เขียนตัวเลือกทุกตัวให้เป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือมีทิศทางแบบเดียวกัน หรือมีโครงสร้างสอดคล้องเป็นทำนองเดียวกัน
7. ควรเรียงลำดับตัวเลขในตัวเลือกต่าง ๆ ได้แก่ คำตอบที่เป็นตัวเลข นิยมเรียงจากน้อย ไปหามาก เพื่อช่วยให้ผู้ตอบพิจารณาหาคำตอบได้สะดวก ไม่หลง และป้องกันการเดาตัวเลือกที่มีค่ามาก
8. ใช้ตัวเลือกปลายเปิดหรือปลายปิดให้เหมาะสม ตัวเลือกปลายปิด ได้แก่ ตัวเลือกสุดท้ายใช้คำว่า ไม่มีคำตอบถูก ที่กล่าวมาผิดหมด ผิดหมดทุกข้อ หรือสรุปแน่นอนไม่ได้
9. ข้อเดียวต้องมีคำตอบเดียว แต่บางครั้งผู้ออกข้อสอบคาดไม่ถึงว่าจะมีปัญหา หรืออาจจะเกิดจากการแต่งตั้งตัวลวงไม่รัดกุม จึงมองตัวลวงเหล่านั้นได้อีกแง่หนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาสองแง่สองมุมได้
10. เขียนทั้งตัวถูกและตัวผิดให้ถูกหรือผิดตามหลักวิชา คือ จะกำหนดตัวถูกหรือผิด เพราะสอดคล้องกับความเชื่อของสังคม หรือกับคำพังเพยทั่ว ๆ ไปไม่ได้ ทั้งนี้

เนื่องจากการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนทราบความจริงตามหลักวิชาเป็นสำคัญ จะนำความเชื่อ โศกกลางหรือขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะท้องถิ่นมาอ้างอิงไม่ได้

11. เขียนตัวเลือกให้อิสระขาดกัน พยายามอย่าให้ตัวเลือกตัวใดตัวหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นส่วนประกอบของตัวเลือกอื่น ต้องให้แต่ละตัวเป็นอิสระจากกันอย่างแท้จริง

12. ควรมียุทธศาสตร์ 4-5 ตัว ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้ ถ้าเขียนตัวเลือกมาก ๆ ตัวที่นิยมใช้หากเป็นข้อสอบระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ควรใช้ 3 ตัวเลือก ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 ควรใช้ 4 ตัวเลือก และตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป ควรใช้ 5 ตัวเลือก

13. อย่าแนะนำคำตอบ ซึ่งการแนะนำคำตอบมีหลายกรณี ดังนี้

13.1 คำถามข้อหลัง ๆ แนะนำคำตอบข้อแรก ๆ

13.2 ถามเรื่องให้ผู้เรียนคล่องปากอยู่แล้ว โดยเฉพาะคำถามประเภทคำพังเพย สุภาษิต คติพจน์หรือคำเตือนใจ

13.3 ใช้ข้อความของคำถามถูกซ้ำกับคำถามหรือเกี่ยวข้องกันอย่างเห็นได้ชัด เพราะนักเรียนที่ไม่มีความรู้ก็อาจจะเดาได้ถูก

13.4 ข้อความของตัวถูกบางส่วนเป็นส่วนหนึ่งของทุกตัวเลือก

13.5 เขียนตัวถูกหรือตัวลวงถูกหรือผิดเด่นชัดเกินไป

13.6 คำตอบไม่กระจาย

จากหลักการในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบครูผู้สร้างข้อสอบจำเป็นต้องยึดหลักเกณฑ์ทั้ง 13 ข้อ เพื่อให้ได้ข้อสอบแบบเลือกตอบที่มีคุณภาพ และต้องคำนึงถึงลักษณะของข้อสอบที่ดีด้วย ได้แก่ ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความเป็นปรนัยอำนาจจำแนก และความยาก

ความเชื่อมั่นในตนเอง

1. ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

กรมวิชาการ (2537 : 1) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ช่วยให้เรา ความเป็นตัวของตัวเองกล้าคิด กล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง อันเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุขในการดำรงชีวิต

อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542 : 5) ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะของการตัดสินใจในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าถูก กล้าแสดงออกในการคิดการพูด การกระทำ การออกความเห็นในการกระทำใด ๆ ด้วยความมั่นใจ ไม่มีการลังเลหรือหวั่นวิตกในความสามารถของตน

เลขา ปิยะอังกริยะ (2543 : 566) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเองว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองคือเด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง มองเห็นและแน่ใจว่าตนมีลักษณะต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความรับผิดชอบ ที่จะช่วยเหลือให้ตนเองให้ประสบผลสำเร็จได้

Blair (1968 : 134 ; อ้างถึงใน สุทธิศา ล้านบุญมี. 2552 : 26) ให้นิยามความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถที่จะยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ตนประสบโดยปราศจากความกลัวที่จะล้มเหลว และเขาย่อมแน่ใจว่าสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ทำให้เขาได้รับความเดือดร้อน และเชื่อว่าสิ่งที่ตนทำไปนั้นเป็นสิ่งที่ดี

Yoder and Proctor (1988 : 158 ; อ้างอิงใน สุทธิศา ล้านบุญมี. 2552 : 26) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การกล้าแสดงออกการเห็นคุณค่า การยกย่อง และมีความเข้าใจในตนเอง

Smith (1961 : 185 ; อ้างอิงใน ลัดกคณา คำก้อน. 2551 : 91) ได้ให้ความหมายความเชื่อมั่นในตัวเองไว้ว่า หมายถึงการพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตัวเองหรือการยอมรับตัวเอง ความเชื่อมั่นในตัวเองจะมีมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้ง หากเกิดขึ้นมาจะเป็นเหตุทำให้คนรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่เหมาะสม และไม่พึงพอใจในตนเองอันหมายถึงความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความวิตกกังวล เกิดความอบอุ่นและชอบฟังผู้อื่น

ธีรภาพ วัฒนวิจารณ์ (2545 : 127) ความเชื่อมั่นเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเราโดยจะทำหน้าที่กำกับความคิดและความรู้สึกของเราในปัญหาต่าง ๆ และจะแสดงออกมาในลักษณะของพฤติกรรมที่ปรากฏต่อบุคคลภายนอก ซึ่งก็คือสิ่งที่เรียกกันว่าบุคลิกภาพ

สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่มีความมั่นใจในตนเองอย่างเหมาะสมกับสภาพของตนเองในลักษณะที่มีความกล้าที่จะพูดกระทำแสดงออก เคารพความจริงอย่างถูกต้องและเป็นตัวของตัวเอง รู้จักฟังตนเองสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

Yoder and Proctor (1976 : 24 ; อ้างถึงใน รพีพร ระวิพันธ์. 2551 : 11) เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีลักษณะดังนี้

1. กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสมโดยปราศจากความก้าวร้าว
2. ความเชื่อมั่นในตนเองถึงแม้ทุกคนจะคัดค้านเขา
3. เป็นมิตรกับคนทั่วไป
4. มุ่งทำงานจนกระทั่งสำเร็จและมั่นใจว่าสิ่งที่รู้เป็นสิ่งที่ดีพอ
5. ได้รับความสำเร็จและถูกปฏิเสธก็มีความมั่นคงพร้อมที่จะลุกขึ้นสู้
6. ด้วยความเข้มแข็ง
7. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
8. เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสมพร้อมที่จะเป็นผู้นำโดยไม่รีรอ
9. หวังที่จะเป็นผู้นำอย่างน้อย 1 ครั้ง

นงลักษณ์ ช่วยพรหม (2551 : เว็บบไซต์) ได้อธิบายถึงบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีลักษณะดังนี้คือสามารถหยังความสามารถและคุณค่าด้านต่าง ๆ ของตนเองได้ตรงต่อความเป็นจริง บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป หรือขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะมีผลเสียต่อบุคลิกภาพและต่อสังคม ฉะนั้น จะประเมินตนเองให้ตรงต่อความเป็นจริงสิ่งใดที่ตนเองมีความ สามารถและเป็นส่วนดีจะได้เป็นความภูมิใจ และเป็นพื้นฐานของความเชื่อมั่นในตนเองต่อไปสิ่งใดที่ด้อยจะได้หาทางแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อจะได้เพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีลักษณะการแสดงออก ดังนี้

1. สามารถที่จะแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ทั้งความพอใจและความไม่พอใจอย่างตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจ

2. สามารถรักษาสีทิวของตน โดยไม่ก้าวก่ายสีทิวของบุคคลอื่น

3. เมื่อได้แสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และรักษาสีทิวของตนแล้วจะไม่

กลับมาวิตกกังวลในการแสดงออกนั้น

ภิเชก ชัยนิรันดร์ (2551) ได้สรุปว่า บุคลิกลักษณะของความเชื่อมั่น ดังนี้

1. เชื่อในความสามารถของคุณ
2. มีความกล้าหาญที่จะพยายามบรรลุเป้าหมายที่คุณต้องการ
3. รู้สึกมั่นคงและไม่เกรงเกรียง
4. สามารถแสดงความเชื่อมั่นได้แม้ว่าตอนนั้นคุณจะไม่รู้สึกแย
5. เรียนรู้ในสิ่งที่你做ผิดพลาด

6. ไม่กังวลใจไปกับความคิดของคนอื่นว่าเขาจะมองคุณยังไง
7. ไม่ปล่อยให้ใครมาขู่คุณ
8. สามารถจะพูดทุก ๆ เรื่องกับทุก ๆ คน
9. มีความสุขและพึงพอใจกับตัวตนของคุณในปัจจุบัน
10. มีความสามารถในการอยู่ & เพื่อปัจจุบัน
11. มีความสามารถที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายในอนาคต

สรุปได้ว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีลักษณะ กล้าคิด กล้าทำกล้าแสดงออก สามารถแสดงความคิดเห็นหรือปรากฏตัวต่อสาธารณชนอย่างมั่นคงโดยไม่หวั่นไหวสามารถพึ่งตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และสามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ โดยไม่วิตกกังวล

3. องค์ประกอบของความเชื่อมั่นในตนเอง (ซูซีฟ อ่อน โลกสูง. 2516 : 25-28)

พฤติกรรมของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะดังนี้

1. กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ
2. มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อกันง่าย มีเหตุผล
3. มีความรอบคอบ มีแผนงาน
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
5. มีความกล้าเสี่ยง (กล้าได้กล้าเสีย)
6. มีลักษณะนิสัยชอบแสดงตัว
7. ไม่มีความวิตกกังวลเกินไป
8. มีความเป็นผู้นำ
9. เป็นผู้ที่รักในความยุติธรรม
10. ชอบช่วยเหลือผู้ตกตะ
11. ชอบอิสระ ไม่โอ้อวด
12. ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูง และคิดว่าจะทำได้สำเร็จ
13. มีความเกรงใจ และเห็นใจผู้อื่น

4. วิธีการช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

4.1 ลดการลงโทษ เพราะผลจากการวิจัยหลายแห่งพบว่า กว่า 80% ของเด็กที่ขาดความมั่นใจในตนเอง สาเหตุเกิดจากการถูกลงโทษ ถูกบังคับ ตีกรอบต่าง ๆ ไม่ให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าคิดออกนอกกรอบนอกทางของพ่อแม่หรือการที่คุณครูชอบลงโทษเด็ก ชอบ

บังคับเด็ก ชอบสั่งเด็กให้อยู่ในกรอบ จนทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง

4.2 ลดการตามใจเด็กจนเกินขอบเขต เด็กบางคนพ่อแม่มักตามใจ ไม่ลงโทษเด็ก เลี้ยงเด็กแบบทุนนิยมจนเกินไป จนเด็กไม่รู้ว่าอะไรคือความถูกต้อง จนทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจในการแสดงออกของตนเอง

4.3 สร้างโอกาสแห่งความสำเร็จให้แก่เด็ก โดยสังเกตดูว่าลูกชอบอะไร ทำอะไรได้ดี ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่อยู่ในหลักสูตรก็ตาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถทำให้เด็กเกิดความประสบความสำเร็จ เกิดความมั่นใจในตนเองได้ ล้วนเป็นสิ่งที่ดีที่พ่อแม่และคุณครูควรปลูกฝังให้โอกาสให้เด็กพบกับความสำเร็จ ก็จะทำให้เด็กเชื่อมั่นในตนเองได้

4.4 สร้างประสบการณ์จากสิ่งที่ยากไปหายาก เพราะถ้าให้งานเด็กยากเกินไป แต่ความสามารถของเด็กน้อย ก็ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น แต่ถ้างานง่าย ความสามารถของเด็กก็ยิ่งทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น การที่พ่อแม่ หรือครู เร่งรัดให้เด็กเร่งเรียนเร็วเกินไป ในขณะที่เด็กยังไม่พร้อม ทำให้เด็กขาดความสุข ขาดความมั่นใจในตนเอง

4.5 ฝึกให้ลูกทำงานกลุ่ม การที่ลูกได้ทำงานกลุ่มย่อย ๆ ทำให้เด็กได้มีโอกาสในการแสดงความคิด ความรู้สึกมากขึ้น การที่เด็กได้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ ทำให้เด็กกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง เพราะเมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน จะทำให้เด็กรู้จักการแบ่งงานกันทำตามความถนัดและความต้องการของแต่ละคน ทำให้เด็กมีความรู้สึกดี ๆ กับตนเองมากขึ้น

4.6 การให้กำลังใจลูกอย่างเหมาะสม เมื่อลูกทำดีหรือแสดงความสามารถออกมา พ่อแม่ ควรชมลูกว่า "ลูกเก่ง" "ลูกทำดี" ฯลฯ เพราะโดยปกติเด็กจะมีพฤติกรรมอะไรขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้ใหญ่เป็นสำคัญ พ่อแม่ ควรบอกลูกเสมอว่าลูกทำได้ แต่ไม่ใช่ชมเกินความจริง เพราะจะทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจมากขึ้น

4.7 ให้อิสระทางความคิดและการตัดสินใจ เด็กจำนวนมากที่ไม่มั่นใจในตนเอง เพราะพ่อแม่ ไม่เคยปล่อยให้เด็กได้ทำอะไรด้วยตนเอง คอยควบคุมดูแลอยู่ในสายตาไม่ให้แตกแถว สิ่งเหล่านี้แทนที่จะทำให้ลูกคิดแต่กลับกลายเป็นการทำให้ลูกขาดความมั่นใจในตนเองมากขึ้นเสียอีก

4.8 ฝึกการสร้างเชื่อมั่น เช่น ฝึกสุดลมหาใจลึก ๆ ก่อนพูดกับผู้อื่น ฝึกการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

4.9 ฝึกการวางตัวทางสังคม ควรฝึกไว้ล่วงหน้า เช่น การแนะนำ การแสดงการทักทาย การดูแลแขกแทนที่จะไปบอกให้ทำอย่างไรขณะพบหน้าคน

4.10 ฝึกการตัดสินใจ ให้ลูกเริ่มจากกิจวัตรประจำวัน เช่น การเลือกเสื้อผ้า การฝึกให้ลูกได้ฝึกการแก้ไขปัญหาที่ลูกพอจะทำได้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้นได้ (อุษณีย์ โพธิสุข. 2542 : 60 - 62)

สรุปได้ว่าความมั่นใจในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีจิตใจมั่นคง กล้าแสดงความคิดเห็น ต้องการทำอะไรด้วยตนเองสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีศรัทธาในคุณค่าและความสำคัญของตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการที่คนเราได้มีการประเมินระดับความสามารถของตนจากการกระทำและแปลประสบการณ์ที่ผ่านมาจากคำพูดของคนรอบข้างและจากการกระตุ้นทางอารมณ์แล้วเกิดความมั่นใจว่าตนเองสามารถที่จะทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้สำเร็จ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยก็ตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

วิไล พลอาสา (2551 : เว็บบไซต์) การพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำควบกล้ำ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะ เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำควบกล้ำ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านถนนโคกใหญ่ มีประสิทธิภาพ 94.98/91.36 สูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำควบกล้ำ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านถนนโคกใหญ่ จังหวัดบุรีรัมย์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำควบกล้ำ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านถนนโคกใหญ่ อยู่ในระดับมากสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

กิตติวรรณ แสงโทโท (2553 : 96 - 97) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การอ่านและเขียนคำควบกล้ำ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.74 / 84.67 ซึ่งสูงกว่า

เกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ คำนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7234 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 73.19 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

กัญญา รวมนใหม่ (2553 : 104 - 105) ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ประกอบเทคนิค STAD พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.05 / 88.40 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 คำนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7118 หรือคิดเป็นร้อยละ 71.18 และนักเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับดี

อุริก ทักษิณ (2553 : 87) การพัฒนาทักษะการเขียนกลอนสุภาพ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาและการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) มีประสิทธิภาพ 94.68/93.87 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คำนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ คิดเป็นร้อยละ 82.07 และ ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52

ถนอม ยนต์ชัย (2553 : 75 - 76) การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 84.50 / 82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ คำนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 61.54 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 4.03 ความพึงพอใจในระดับมาก

พิสมัย บุญสอด (2553 : 112 - 113) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง อักษรควบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD สรุปการศึกษาได้ดังนี้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง อักษรควบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.12/82.90 คำนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6765 หรือ คิดเป็นร้อยละ 67.65 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และผลการใช้แบบฝึกทักษะประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ทำให้นักเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองดีขึ้น เพื่อนนักเรียนคนที่เรียนเก่งก็คอยช่วยเหลือนักเรียนที่

เรียนอ่อน เพื่อเป้าหมายแห่งความสำเร็จของกลุ่มร่วมกันจึงทำให้บรรยากาศในการเรียนอบอุ้นนักเรียนไม่เครียดรู้สึกผ่อนคลายและมีความสุขกับการเรียนกลุ่มร่วมมือแบบ STAD

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Bouchard (2002 : 541) ได้ศึกษาความรู้เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากความผิดพลาดในการอ่านกับการสะกดคำ แม้ว่าเขามีความพยายามอย่างมากระหว่างการอ่านและการสะกดคำแต่การปฏิบัติงานการอ่านสะกดคำของนักเรียนก็มักจะแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนั้นได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนา 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่าการปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญและพบว่าผลของการรายงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน ความผิดพลาดด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนต่อไป พบว่าความผิดพลาดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษรวิธีที่เหมือนกันในทุกงานในที่สุด จากการศึกษาใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำของทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การให้คะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติงานจริงของนักเรียนในผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจในการสอน

Varley (2003 : 1558) ได้ทำการสำรวจ โครงการสอนเพื่อจะเอาวิธีฝึกทักษะแบบสะท้อนกลับมาใช้การศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจครูผู้สอนด้านศิลปะ โดยผู้วิจัยสร้างแบบฝึกทักษะสะท้อนกลับขึ้นมาเป็นตัวเอง ข้อมูลได้จากการศึกษาพบว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อการสอนของผู้วิจัย ซึ่งจะเป็นตัวพิสูจน์สมรรถภาพด้านการสอนของผู้วิจัย

Sexton (2003 : 1258) ได้ศึกษาเพื่อสำรวจผลของการอ่านที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือในการอ่านของนักเรียนระดับเกรด 7 โดยใช้แบบฝึกทักษะในแต่ละหน่วย การศึกษาทั้งนี้ใช้เวลา 6 สัปดาห์ เมื่อครบ 6 สัปดาห์ ก็นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อประเมินความความก้าวหน้าการตอบสนองด้านการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า การใช้แบบฝึกทักษะในการศึกษาด้านการอ่านของนักเรียน ระดับเกรด 7 มีความรู้เพิ่มสูงขึ้นและมีความก้าวหน้าการตอบสนองด้านการอ่านอยู่ในระดับดี

Randall (2004 : 2301) ได้วิจัยเพื่อทำการเปรียบเทียบกันระหว่างการสอนแบบควบคุมกับการสอนแบบการฝึกฝน การวิจัยนี้เพื่อแยกแยะผลกระทบต่อการเรียนการสอนฝึกการอ่านในโรงเรียนในเมื่อจำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน วิธีการ

เก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์สอนในห้องเรียน โดยตรงของเกรด 2 และเกรด 4 การเขียนบันทึกเพื่อทำความเข้าใจให้ดีกว่าการใช้กลยุทธ์และเทคนิคในการสอน อย่างไรก็ตาม จุดประสงค์ของการวิจัย เลือกโรงเรียน 2 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีประชากรเท่ากัน จากการทดลองแสดงให้เห็นว่าเทคนิคและกลยุทธ์ที่หลากหลายมีผลกระทบต่อคะแนนการสอบอ่าน ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปคือการจัดการเรียนการสอนอ่านควรใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย

Hines, Carlondrea (2008 : unpagged) ได้ทำการสำรวจผลการปฏิบัติงานของครูที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อจัดการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนชาวแอฟริกันอเมริกันที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ เพื่อทำการสำรวจว่ากลยุทธ์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธีใดที่ครูนำไปใช้ในชั้นเรียน และเพื่อศึกษาว่ากลยุทธ์เหล่านั้นถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนชาวแอฟริกันอเมริกันที่มีผลการเรียนต่ำได้อย่างไร การวิจัยได้รับการออกแบบมาให้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กซึ่งได้แก่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4 แห่งที่ตั้งอยู่ในแถบตัวเมืองเทนเนสซีพร้อมด้วยครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เพื่อทำการสำรวจกลยุทธ์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบใดจากทั้งหมด 8 กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนชาวแอฟริกันอเมริกันระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ ครู 2 คน ในจำนวน 5 คน ยังได้เข้าร่วมในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคลอย่างเต็มใจเพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมอีกด้วย วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัยคือ การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติเชิงบรรยาย, การวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ ในขณะที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการใส่รหัสและวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งเป็นคำตอบที่ตรงกับคำถามการวิจัยแต่ละข้อ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการใช้กลยุทธ์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือจริง ๆ ในระดับความถี่มาก และกลยุทธ์เหล่านั้นก็ถูกกำหนดขอบเขตจากการนำไปใช้ในการสอนเพื่อให้เป็นต้นแบบและเป็นวิธีที่ใช้ในการดูแลนักเรียน รวมทั้งเพื่อสอนทักษะที่จำเป็นให้กับนักเรียนในการทำงานร่วมกัน กลยุทธ์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ถูกระบุว่าครูกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้นำไปใช้พัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนชาวแอฟริกันอเมริกันที่มีผลการเรียนต่ำได้อย่างประสบผลสำเร็จคือ เทคนิคแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Division : STAD) และเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังกล่าวถึงการขยายประสิทธิภาพของกลยุทธ์ด้าน

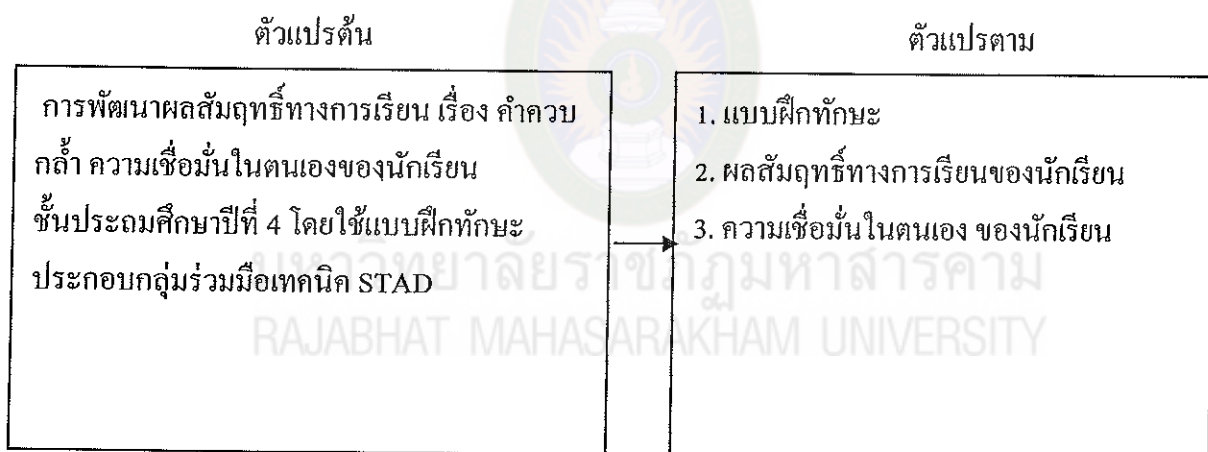

การเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียนไว้ได้ว่า มันเป็นสิ่งสำคัญที่ครูควรรู้จักบทบาทของตนเอง ในการสร้างความสำเร็จให้กับนักเรียน และควรรู้ขั้นตอนในการนำกลยุทธ์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ชั้นเรียนจากผลการวิจัยจึงนำมาเสนอแนะคือ ควรมีการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูผู้ปฏิบัติงานด้านการสอน โดยใช้กลยุทธ์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Queen (2009 : unpagged) การศึกษาผลกระทบของการใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และวิธีการสอนแบบปกติ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของนักเรียนใน โรงเรียนสอนภาษา ผลจากการวิจัยหลาย ๆ ครั้งพบว่า การใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถช่วยส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงและทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนได้ แต่ยังคงจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมว่า วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลกระทบอย่างไรต่อกลุ่มของผู้เรียนที่หลากหลาย ดังนั้น จาก ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซึ่งการวิจัยทั้งสองครั้งนี้ได้นำมาใช้เพื่อทดสอบผลกระทบของเทคนิค วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือและกลยุทธ์ด้านการสอนแบบปกติ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 216 คน จากโรงเรียนสอนภาษาซึ่งตั้งอยู่ทาง ตอนเหนือ ของรัฐจอร์เจีย กลุ่มตัวอย่างถูกจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนโดยใช้ กลยุทธ์ด้านการสอนแบบปกติและกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้ แบบร่วมมือ นอกจากนี้ การวิจัยยังใช้ผลคะแนนก่อนและหลังการทดลอง จากแบบทดสอบที่ ได้รับการเทียบเคียงตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนภาษา จำนวน 73 ข้อมาเป็นเกณฑ์ ประเมิน ผลกระทบของเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนทั้ง 2 วิธีที่อาจมีผลต่อนักเรียน โดย พิจารณาจากสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้, ความรู้ด้าน โครงสร้างประโยคและการรู้จัก คำศัพท์ ผลจากการวิเคราะห์ตัวแปรแบบ ANOVA พบว่า กลุ่มที่ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้แบบ ร่วมมือมีผลคะแนนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญมากกว่ากลุ่มที่ใช้กลยุทธ์ด้านการสอนแบบ ปกติ แต่ในส่วนของการวิเคราะห์แบบกลุ่มย่อยพบว่า ไม่มีผลกระทบเกิดขึ้นใน กลุ่มของนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ประสบปัญหาทางการเงิน นอกจากนี้ นักวิชาการ ยังให้ข้อเสนอแนะไว้ได้ว่า ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษกับผลกระทบที่แตกต่างกันอันเกิด จากวิธีการและกลยุทธ์ด้านสอนที่จัดให้สำหรับนักเรียนในกลุ่มเฉพาะ รวมทั้งในส่วนท้ายซึ่ง ผลการวิจัยยังได้ข้อเสนอแนะที่สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านบวกซึ่งเป็น ผลจากการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน ที่มาจากการวิจัย ในชั้นเรียน เป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของนักเรียนผ่าน ทางการอบรมบุคลากรครูเชิงกลยุทธ์ด้วย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบฝึก และการฝึกทักษะต่าง ๆ สรุปได้ว่าการพัฒนาแบบฝึกให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการจะเรียนรู้มีส่วนช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดีขึ้น เป็นการพัฒนาทักษะด้านความรู้ ความเข้าใจ การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้รู้จักการแยกแยะได้อย่างมีวิจารณญาณ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ และ การพัฒนาการอ่านคำควบกล้ำ โคลใช้แบบฝึก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เมื่ออ่านและศึกษาเป็นที่เข้าใจดีแล้ว นำความรู้ที่ได้มาปฏิบัติจริงก็จะยิ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพ ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนาการเรียนรู้ด้วยแบบฝึก เพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียน ให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย